

Informacje z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału
Banku Spółdzielczego w Wąsewie
według stanu na dzień 31.12.2016 roku

I. Informacje ogólne:

1. Bank Spółdzielczy w Wąsewie, zwany dalej Bankiem, z siedzibą w Wąsewie, ul. Zastawska 8, 07-311 Wąsewo, przedstawia informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej wg stanu na dzień 31.12.2016 roku.
2. W 2016 roku Bank prowadził działalność w ramach struktury organizacyjnej:
 - 1) Centrala przy ul. Zastawskiej 8, 07-311 Wąsewo,
 - 2) Punkt Obsługi Klienta przy ul. Karola Świerczewskiego nr 13A, 07-407 Czerwin.
3. Według stanu na dzień 31.12.2016 roku Bank nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nieobjętych konsolidacją.

II Zasady zarządzania ryzykiem istotnym:

Każda aktywność podejmowana przez Bank Spółdzielczy w Wąsewie związana jest z ryzykiem, wynikającym między innymi ze zmian w otoczeniu regulacyjnym, gospodarczym, demograficznym, politycznym itp. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka występującym w Banku Spółdzielczym w Wąsewie jest **ryzyko kredytowe** w tym ryzyko koncentracji, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych.

1. Bank stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:
 - 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
 - 2) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego.
2. Do podstawowych ryzyk, które podlegają szczególnemu nadzorowi, zalicza się:
 - 1) ryzyko kredytowe,
 - 2) ryzyko płynności,

- 3) ryzyko stopy procentowej,
- 4) ryzyko operacyjne,
- 5) ryzyko braku zgodności,
- 6) ryzyko kapitałowe,
- 7) ryzyko wyniku finansowego.

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi w/w ryzykami reguluje Strategia zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz zatwierdzone przez Zarząd Banku polityki, instrukcje i regulaminy obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne.

Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka obejmuje:

1. Gromadzenie informacji dotyczących ryzyka,
2. Ograniczanie ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowanego poziomu,
3. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń,
4. Ograniczanie /eliminowanie negatywnych skutków ryzyka.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Bank zawarł w opracowanej przez Zarząd i przyjętej przez Radę Nadzorczą Strategii zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Ryzyko kredytowe:

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest budowa odpowiedniego do posiadanych funduszy własnych bezpiecznego portfela kredytowego, zapewniającego odpowiedni poziom dochodowości.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) przeprowadzanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
- 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 4) działania organizacyjno-proceduralne.

Ryzyko kredytowe Banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- a) ryzyka pojedynczej transakcji,
- b) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty i prawdopodobieństwa jej wystąpienia. Ryzyko łączne portfela kredytowego zależne jest od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności między poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Im mniejsza jest ta wzajemna zależność (koncentracja) tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych, zwiększając w ten sposób łączne ryzyko kredytowe. Metodą zabezpieczenia się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:

1. badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej Klientów przed udzieleniem kredytu, w oparciu o zweryfikowane pod względem wiarygodności dokumenty, dostarczane przez klientów,
2. wykorzystaniu w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych,
3. prawidłowym zabezpieczaniu zwrotności ekspozycji kredytowych, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, gwarantującym zwrotność kredytów,
4. bieżącym monitoringu zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych w całym okresie kredytowania,
5. dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych,
6. prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,
7. kontroli działalności kredytowej.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmują procedury, praktyki, mechanizmy kontroli wewnętrznej składające się na metodykę oceny ryzyka kredytowego przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie trwania umowy kredytowej.

Stosowane w Banku metodyki oceny zdolności kredytowej określają regulaminy, instrukcje, procedury oraz inne regulacje kredytowe zapewniające standaryzację świadczonych usług oraz ograniczające ryzyko kredytowe.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji detalicznych zgodnie z Rozporządzeniem CRR, Bank stosuje ujednolicone zasady oceny zdolności kredytowej, dostosowane do ich charakterystyki ryzyka, określone w „Instrukcji Metodyka oceny zdolności kredytowej osób fizycznych w Banku Spółdzielczym w Wąsewie”.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorców obok przyjętych metod oceny zdolności kredytowej, można stosować indywidualne zasady zarządzania.

Zabezpieczenia transakcji kredytowych dokonywane są w stopniu adekwatnym do oceny sytuacji ekonomicznej klienta oraz charakteru i okresu trwania transakcji, z zastosowaniem zasad ustanawiania prawnych form zabezpieczenia wiarygodności. Bank udziela kredyty konsumenckie i zawiera z kredytobiorcami umowy o kredyty konsumenckie z zachowaniem zasad określonych w Ustawie o kredycie konsumenckim. W przypadku udzielania kredytów klientom detalicznym (w rozumieniu rekomendacji T i S) Bank ustala wymagany poziom wskaźnika Dtl opisany w metodyce oceny zdolności kredytowej, uwzględniający minimum egzystencji.

W Banku prowadzony jest systematyczny monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców oraz zabezpieczeń udzielonych kredytów, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Banku. Narzędziem monitoringu są arkusze analityczne.

Bank dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością banku zgodnie z obowiązującymi ustawami i rozporządzeniami oraz z „Instrukcją monitoringu ekspozycji kredytowych i zabezpieczeń oraz klasyfikacji i tworzenia rezerw celowych w Banku Spółdzielczym w Wąsewie” obowiązującą w Banku.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują działania polegające na:

1. dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów koncentracji,
2. stosowanie limitów dotyczących rodzajów kredytów,
3. analizie ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie,

4. badaniu ekspozycji zagrożonych,
5. przedsięwzięciach organizacyjno- kadrowych.

Podstawowa analiza ryzyka kredytowego jest przeprowadzana co najmniej raz w kwartale, po zakończeniu kwartału wraz z analizą ogólnego poziomu ryzyka, w odniesieniu do realizacji planu podstawowych wskaźników charakteryzujących ryzyko. Miesięcznej analizie poddawane są w szczególności takie elementy jak: struktura portfela kredytowego, struktura i dynamika kredytów zagrożonych, wynik z tytułu rezerw celowych.

W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego i profilu ryzyka kredytowego w cyklach kwartalnych, na podstawie raportów sporządzonych przez Stanowisko zarządzania Ryzykami i Analiz. Raporty dotyczące: koncentracji branżowej, adekwatności kapitałowej, ekspozycji przeterminowanych, koncentracji zabezpieczeń, kredytów zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości, analizę detalicznych ekspozycji zawierają zastawienia liczbowe oraz ich interpretację z rekomendacją dalszych działań. Analiza kwartalna opracowywana jest i przedkładana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku, zgodnie z obowiązującą w Banku Instrukcją sporządzania informacji zarządczej.

Dane analityczne stanowiące źródło analizy ryzyka portfela kredytowego pobierane są z systemu operacyjnego. Każdorazowo po przygotowaniu raportów, przeprowadzana jest kontrola ich zgodności ze sprawozdawczością Banku za analizowany okres oraz kontrola spójności z poprzednimi okresami sprawozdawczymi.

Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego Banku obejmuje:

1. analizę ilościową i wartościową portfela,
2. analizę wskaźnikową,
3. ocenę realizacji limitów koncentracji,
4. analizę jakościową portfela,
5. analizę wrażliwości na wystąpienie sytuacji skrajnej.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające jego poziom. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku na podstawie propozycji Stanowiska zarządzania Ryzykami i Analiz. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka, zatwierdzonego w ramach

założeń do planu ekonomiczno-finansowego. Wysokość limitów koncentracji jest weryfikowana co najmniej raz w roku w trakcie przeglądu zarządczego procedur w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Limity określające jednostkowe zaangażowanie danego klienta są monitorowane w momencie udzielania kredytu oraz podczas monitoringu sytuacji klienta po udzieleniu kredytu przez pracownika kredytowego prowadzącego dokumentację danego klienta.

Każdy przypadek lub możliwość przekroczenia limitów jednostkowych jest sygnalizowany Prezesowi Zarządu nadzorującemu ryzyko kredytowe.

Powyższe działania pozwalają mierzyć, kontrolować i monitorować profil ryzyka kredytowego, występującego w działalności Banku. Gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym okazuje się nieakceptowane, Zarząd Banku stosuje następujące rozwiązania:

1. Ograniczanie kwoty zaangażowania poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom, na duże zaangażowania kredytowe lub na pewne rodzaje kredytów o wysokim stopniu zbadanego ryzyka,
2. Zwiększenie poziomu zabezpieczeń,
3. Restrukturyzowanie zadłużenia,
4. Doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej, opracowanie odpowiednich procedur wewnętrznych,
5. Podejmowanie innych zindywidualizowanych działań, zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

Ryzyko płynności

Celem strategicznym w zakresie zarządzania płynnością jest:

1. Zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty,
2. Zapewnienie utrzymania płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich płatności,

3. Minimalizowanie ryzyka przekroczenia zdefiniowanych w Banku limitów płynności,
4. Monitorowanie sytuacji płynnościowej Banku pod kątem wystąpienia sytuacji awaryjnej powodującej konieczność uruchomienia planu awaryjnego utrzymania płynności,
5. Minimalizowanie ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości,
6. Optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych,
7. Utrzymywanie nadzorczych miar płynności na bezpiecznym poziomie. Bank, pomimo działania w systemie ochrony wylicza i utrzymuje zarówno krajowe miary nadzorcze, jak i unijne na wymaganym poziomie w ujęciu indywidualnym.

Bank zarządza płynnością:

1. Bieżącą w tym dzienną i śróddzienną tj. aktywnie zarządza środkami na rachunku bieżącym, lokując nadwyżki głównie w Banku Zrzeszającym oraz w bezpieczne papiery wartościowe Narodowego Banku Polskiego oraz Skarbu Państwa, zarządza gotówką poprzez ustalanie limitów kasowych,
2. Płynnością krótko i średnioterminową poprzez niezależną ocenę wskaźników płynności, wyznaczanie i monitorowanie limitów płynnościowych oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
3. Płynnością długoterminową poprzez badanie stabilności bazy depozytowej oraz ustalanie limitów koncentracji aktywów i pasywów.

Głównym źródłem finansowania aktywów o długim terminie zapadalności są depozyty stabilne (obliczone na podstawie wskaźników osadu), stanowiące pewne źródło finansowania długoterminowego aktywów oraz fundusze własne Banku. Limity ostrożnościowe dotyczące finansowania długoterminowego, ograniczają znaczne zaangażowanie się Banku w tego typu aktywa.

W celu kształtowania odpowiedniej struktury aktywów i pasywów Bank prowadzi aktywną politykę stóp procentowych.

Ryzyko stopy procentowej

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest:

1. Minimalizowanie ryzyka związanego z możliwością wystąpienia niekorzystnych zmian rynkowych stóp procentowych i negatywnym wpływem tych zmian na sytuację finansową Banku,
2. Zidentyfikowanie podstawowych zagrożeń związanych z ryzykiem stopy procentowej, z jednoczesnym zastosowaniem odpowiednich metod zarządzania tym ryzykiem, mających na celu eliminację zagrożeń nierównomiernej reakcji różnych pozycji bilansowych na zmiany stóp procentowych, a przez to na różny poziom zmian przychodów i kosztów, co w konsekwencji ma pozwolić utrzymać zdolność do wywiązywania się w sposób optymalny z bieżących i przyszłych zobowiązań bilansowych, jak i pozabilansowych, przy zapewnieniu pożądanego wyniku finansowego oraz realnej wartości posiadanych kapitałów.

Realizacja strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

1. do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
2. do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego,
3. zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania, ryzykiem bazowym, na kontroli ryzyka opcji klienta oraz na analizie zmian w zakresie krzywej dochodowości (ryzyko krzywej dochodowości) i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy,
4. Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych.

Ryzyko operacyjne:

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest:

1. Utrzymanie narażenia Banku na wystąpienie strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego na akceptowalnym przez Zarząd i Radę Nadzorczą, bezpiecznym dla działania i rozwoju poziomie,

2. Optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania, racjonalizacja kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia niezależne od jego działań,
3. Wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, zgłaszania, rejestrowania i analizowania zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz wprowadzania działań zabezpieczających.

Cele szczegółowe to:

1. zapewnienie świadomości występowania ryzyka operacyjnego obciążającego Bank na wszystkich szczeblach zarządzania,
2. wdrożenie i systematyczna weryfikacja procesów zapobiegania występowaniu oraz zmniejszania skutków ryzyka, odpowiednio do rodzaju ryzyka i jego możliwego wpływu na wynik Banku,
3. zapewnienie opłacalności stosowania wybranych metod ograniczania ryzyka, odpowiednio do skali działania Banku i wielkości ryzyka,
4. ochrona informacji poprzez wdrożenie metod ochrony danych osobowych w oparciu o zapisy ustawy o ochronie danych osobowych oraz zapewnienia bezpieczeństwa systemów informatycznych i informacji, zgodnie z zapisami Rekomendacji „D”,
5. zapewnienie skutecznego systemu przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu środków pochodzących z nielegalnych źródeł oraz przeciwdziałaniu terroryzmu.

Zakładany wzrost skali działalności stanowi jednocześnie wzrost ekspozycji Banku na ryzyko operacyjne. W związku z powyższym istotnym jest zwiększenie efektywności procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, m.in. poprzez wzmocnienie mechanizmów kontrolnych, w celu ograniczenia możliwości wystąpienia zdarzeń operacyjnych, generujących straty.

Celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa, jako istotnego elementu ryzyka operacyjnego, jest:

1. bieżące dostosowywanie systemu do wymogów prawa,
2. wprowadzanie nowych produktów,
3. wprowadzanie nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania

wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych,

4. monitorowanie zgodności z zaleceniami Rekomendacji D.

Ryzyko wyniku finansowego:

Celem strategicznym w zakresie ryzyka wyniku finansowego jest wypracowanie takiej wielkości zysku, który zagwarantuje stały wzrost funduszy własnych, dostosowany do poziomu podejmowanego ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest elementem zarządzania ryzykiem biznesowym i obejmuje proces planowania, w tym planowania wieloletniego (strategia działania) oraz monitorowania wykonania planu.

Realizacja celu strategicznego w zakresie ryzyka biznesowego (w tym wyniku finansowego) odbywa się poprzez podejmowanie następujących działań:

1. Angażowanie się Banku w lokalny rozwój poprzez współpracę z klientami i jednostkami samorządu terytorialnego,
2. Analiza potrzeb klientów i rozpoznanie możliwości ich zaspokajania,
3. Analiza konkurencji w zakresie rozwoju oferty oraz polityki cenowej,
4. Dostosowanie oferty produktowej oraz cenowej do oczekiwań klientów,
5. Zapewnienie konkurencyjności cen oferowanych produktów,
6. Elastyczność w zakresie konstrukcji produktów oraz negocjowania cen,
7. Prowadzenie działań promocyjnych i reklamowych, w tym współpraca z Bankiem Zrzeszającym, udział w lokalnych imprezach (dożynki, Niedziela na Wsi, Dni Kukurydzy itp.),
8. Aktywizacja sprzedaży poprzez szkolenia sprzedażowe, budowanie postaw prosprzedażowych,
9. Optymalizacja kosztów poprzez między innymi automatyzację procesów obsługi klienta oraz procesów sprawozdawczych.

Bank w ramach procesu planowania określa plany sprzedażowe, przeprowadza analizę czynników mogących mieć wpływ na wynik finansowy, tworzy plany działań awaryjnych mających na celu wypracowanie założonych wyników finansowych.

Informacja o stopniu realizacji planów ekonomiczno - finansowych oraz strategicznych jest okresowo raportowana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, zgodnie z Systemem Informacji Zarządczej.

Ryzyko kapitałowe:

Poziom funduszy własnych Banku powinien być dostosowany (adekwatny) do skali, złożoności i profilu ryzyka Banku.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową, obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) sukcesywne zwiększanie wysokości funduszy własnych,
- 2) zapewnienie odpowiedniej struktury funduszy własnych,
- 3) odpowiednie kształtowanie struktury bilansu Banku w celu utrzymania planowanego poziomu wymogów kapitałowych, dostosowanych do wymagań Rozporządzenia 575/2013 UE.
- 4) Optymalne zarządzanie ryzykiem bankowym.

Wymogi kapitałowe:

1. Bank tworzy minimalne wymogi kapitałowe na ryzyka ujęte w Rozporządzeniu UE.
2. Bank analizuje inne istotne rodzaje ryzyka, na które tworzy dodatkowe wymogi kapitałowe.
3. W ramach kapitałowej określone są limity alokacji kapitału z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dostosowane do skali, złożoności i poziomu ryzyka występującego w Banku.
4. Analizie poddaje się przestrzeganie ww. limitów, a każde przekroczenie jest sygnalizowane Zarządowi i Radzie Nadzorczej wraz z informacjami na temat podjętych działań w celu uniknięcia takiej sytuacji w przyszłości.
5. Bank dokonuje okresowego przeglądu procesu szacowania wymogów wewnętrznych. Wyniki przeglądu są prezentowane Zarządowi i Radzie Nadzorczej.

6. Bank dąży do kształtowania jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych i bankach (akcje i udziały, zobowiązania podporządkowane, dopłaty na rzecz spółek prawa handlowego) tak, aby nie stanowiło ono przekroczenia limitów, o których mowa w Rozporządzeniu 575/2013 UE.
7. Ustalane przez Bank plany w zakresie kapitału wewnętrznego oraz poziomu wyznaczanego wewnętrznego wymogu kapitałowego są dostosowane do profilu ryzyka występującego realnie w Banku, z uwzględnieniem specyficznego charakteru jego działania.

Zarządzanie ryzykami:

1. Bank podejmuje ryzyko na poziomie zapewniającym utrzymanie łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) na poziomie nie niższym niż 16,00%, zgodnie ze wskazaniem KNF min. 13,25%, oraz współczynnika kapitałowego na poziomie kapitału Tier I 16,00%,
2. W cyklach co najmniej rocznych Bank dokonuje weryfikacji istotności ryzyk, przyjmując kryteria ilościowe i jakościowe.
3. Bank tworzy procedury zarządzania ryzykami istotnymi w Banku, zatwierdzane przez Zarząd Banku.
4. Procedury zawierają zapisy dotyczące przekształcania miar ryzyka na wymogi kapitałowe.
5. Bank podejmuje ryzyko odpowiednio do posiadanych funduszy własnych.

Długofalowe cele kapitałowe:

1. Realizacja celów kapitałowych odbywa się poprzez podejmowanie decyzji kapitałowych z zakresu struktury finansowania, podziału zysku oraz polityki dywidendowej.
2. Bank przyjmuje następujące długoterminowe cele kapitałowe:
 - 1) dąży do utrzymania funduszy własnych banku zapewniających utrzymanie łącznego wskaźnika kapitałowego (TCR) na poziomie co najmniej 16,00%;
 - 2) dąży do uzyskania następującej struktury funduszy podstawowych:
 - a) fundusz udziałowy: maksimum 10%,
 - b) pozostałe fundusze łącznie: minimum 90%;
 - 3) przeznacza co najmniej 80% wypracowanego zysku rocznego netto na zwiększenie

funduszy własnych banku; poziom odpisów z zysku jest uwarunkowany m.in.:

- a) strategią rozwoju banku,
 - b) bieżącą adekwatnością kapitałową banku,
 - c) zmiennością wyniku finansowego netto,
 - d) obecną i przewidywaną sytuacją makroekonomiczną;
- 4) dąży do uzyskania takiej struktury funduszu udziałowego, aby suma znaczących pakietów udziałów, czyli pakietów przekraczających 5% funduszu udziałowego, nie przekroczyła 30% funduszu udziałowego banku;
 - 5) dąży do uzyskania zaangażowania kapitałowego w akcje Banku Zrzeszającego na poziomie od minimum 7% do maksymalnie 15% funduszy własnych banku;
 - 6) ogranicza zaangażowanie kapitałowe w kapitałowe instrumenty finansowe, które nie są kwotowane na aktywnych rynkach do poziomu maksymalnie 10% funduszy własnych banku.

Organizacja zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,
3. Stanowisko zarządzania Ryzykami i Analiz,
4. Stanowisko ds. zgodności/ kontroli wewnętrznej,
5. Audyt wewnętrzny, realizowany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
6. Pozostali pracownicy Banku.

Bank zapewnia niezależność działalności operacyjnej, która generuje ryzyko od niezależnej oceny ryzyka, przeprowadzanej przez Stanowisko zarządzania Ryzykami i Analiz.

System kontroli ryzyka stanowi znaczący element systemu zarządzania bankiem i obejmuje:

1. Adekwatny proces identyfikacji i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka,
2. Strategie, polityki, procedury i plany,
3. Adekwatne systemy informacji zarządczej,
4. Proces regularnego przeglądu i oceny działania Banku z zasadami polityki/strategii oraz procedurami.

System informacji zarządczej

Wprowadzony w Banku System Informacji Zarządczej, zwany dalej SIZ, opiera się na następujących założeniach:

- 1) Informacje będące przedmiotem raportowania w ramach SIZ pozwalają na pełną ocenę działalności Banku przez odpowiednie organy statutowe,
- 2) Zarząd określa kluczowe obszary polityki zarządzania ryzykami, ze szczególnym uwzględnieniem polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, które będą podlegać bezpośredniej kontroli Zarządu,
- 3) uwzględniając założenia zawarte w pkt. 1, powyższe informacje powinny pozwolić na dokonanie odrębnej oceny każdej jednostki i komórki organizacyjnej Banku oraz wszystkich istotnych obszarów działania Banku,
- 4) przyjmuje się, że nadzór nad funkcjonowaniem SIZ sprawuje Zarząd, który ponosi również odpowiedzialność za jego prawidłowe funkcjonowanie,
- 5) w przyjętym systemie informacje zarządcze przekazywane są w sposób rzetelny i przejrzysty.
- 6) Jakość informacji jest oceniana przez Zarząd Banku w oparciu min. o badania biegłego rewidenta, wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli zewnętrznych.
- 7) System informacji zarządczej podlega badaniu w ramach audytu wewnętrznego.

W ramach SIZ wyróżnia się następujące rodzaje informacji:

- 1) o charakterze strategicznym dla Banku,
- 2) dotyczące realizacji celów strategicznych i polityk Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej,
- 3) dotyczące monitorowania poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 4) ocena adekwatności kapitałowej,
- 5) dotyczące oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Banku (ryzyko biznesowe), uwzględniającej:
 - a) Wykonanie planu ekonomiczno-finansowego (w tym przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne),
 - b) strukturę aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych,
 - c) strukturę przychodów i kosztów,
 - d) wyniki osiągnięte na każdym poziomie rachunku zysków i strat,

- e) uzyskanie wskaźniki ekonomiczne, określające akceptowalny poziom ryzyka.
 - 6) realizacji zadań wynikających w regulacji zewnętrznych, w tym rekomendacji nadzorczych,
 - 7) dotyczące realizacji kontroli wewnętrznej i audytu Banku.
1. W realizacji systemu informacji zarządczej uczestniczą następujące organy statutowe i komórki organizacyjne Banku:
 - 1) Rada Nadzorcza,
 - 2) Zarząd,
 - 3) Główny Księgowy,
 - 4) Stanowisko zarządzania Ryzykami i Analiz,
 - 5) Wydział finansowo-księgowy,
 - 6) Wydział Kredytów,
 - 7) Wydział Depozytów i Rachunków Bankowych,
 - 8) Stanowisko Obsługi Informatycznej i Monitoringu Kredytów,
 - 9) Stanowisko Obsługi Zarządu, Spraw Samorządowych, Kadr i Administracji,
 - 10) Administrator Bezpieczeństwa Informatycznego (ABI).
 - 11) Stanowisko ds. zgodności/ kontroli wewnętrznej,
 2. Bieżącą analizę poziomu ryzyka bankowego dokonuje Stanowisko zarządzania Ryzykami i Analiz.
 3. Opracowane analizy dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka oraz adekwatności kapitałowej, przekazywane są Zarządowi według poniższych zasad:
 - 1) Miesięcznie Zarząd otrzymuje skróconą informację na temat ogólnego poziomu ryzyka (analiza wskaźników ogólnego poziomu ryzyka) oraz sytuacji finansowej Banku.
 - 2) W cyklach miesięcznych Zarząd otrzymuje analizę ryzyka płynności w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczy ww. analizy,
 - 3) w zakresie poziomu ryzyka kredytowego, analiza kwartalna zostaje przekazana w terminie:
 - a) do 20 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza - analiza struktury, limitów oraz poziomu rezerw celowych, przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
 - b) do 20 dnia miesiąca po upływie kwartału w zakresie klasyfikacji ekspozycji kredytowych,

- c) raz na pół roku do końca pierwszego miesiąca po zakończeniu półrocza - analiza ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.
 - d) do 20 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza - analiza restrukturyzacji i windykacji kredytów zagrożonych
- 4) W zakresie ryzyka operacyjnego – analiza zostaje przekazana w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza,
 - 5) W zakresie ryzyka braku zgodności - analiza zostaje przekazana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej raz w roku w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po upływie półrocza razem z analizą ryzyka operacyjnego,
 - 6) W zakresie adekwatności kapitałowej informacja dla Zarządu przekazywana jest do 20 dnia miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczy.
 - 7) Raz w roku do końca marca – weryfikacja przyjętych procedur w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową, w tym limitów, testów warunków skrajnych, planów awaryjnych itp.
4. Zarząd, uwzględniając dane uzyskiwane od komórek organizacyjnych składa Radzie Nadzorczej sprawozdanie w zakresie poziomu każdego rodzaju ryzyka występującego w Banku oraz adekwatności kapitałowej w cyklach:
- 1) Raz na kwartał - skróconą informację na temat ogólnego poziomu ryzyka (analiza wskaźników ogólnego poziomu ryzyka) oraz sytuacji finansowej Banku,
 - 2) co najmniej raz na pół roku – syntetyczną informację na temat realizacji strategii i polityk w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową.

III. Informacje wynikające z Rekomendacji „P”.

1) Rola i zakres odpowiedzialności właściwych komitetów oraz innych jednostek funkcjonalnych i biznesowych.

- 1. Osoba odpowiedzialna za proces zarządzania ryzykiem płynności w Banku odpowiada za:
 - 1.1 Utrzymanie środków na rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym w ilości zapewniającej:
 - wywiązanie się z bieżących i przyszłych zobowiązań Banku,
 - utrzymanie rezerwy obowiązkowej na wymaganym przepisami NBP poziomie,
 - 1.2 Bieżące zarządzanie środkami pieniężnymi w kasach Banku,
 - 1.3 Obliczanie i utrzymywanie poziomu nadzorczych miar płynności,

- 1.4 Utrzymywanie krótkoterminowej, średnioterminowej i długoterminowej płynności Banku,
 - 1.5 Maksymalizowanie dochodów z przeprowadzanych transakcji (zapewnienie maksymalizacji dochodów, przy jednoczesnym utrzymaniu bezpiecznego poziomu ryzyka płynności),
 - 1.6 Prawidłowość i bezpieczeństwo zawieranych transakcji,
 - 1.7 Identyfikację zagrożeń mających wpływ na płynność finansową Banku oraz dokonywanie pomiaru i kontroli ryzyka związanego z płynnością, zgodnie z procedurami ustalonymi przez Zarząd Banku,
 - 1.8 Uczestnictwo w opracowaniu polityki prowadzenia działalności – Strategii działania Banku,
 - 1.9 Uczestnictwo w opracowaniu Planu finansowego oraz Planu pozyskania i utrzymania środków obcych, przy uwzględnieniu ustalonych limitów ostrożnościowych,
 - 1.10 Weryfikację planów awaryjnych komórek i jednostek organizacyjnych, w celu zapewnienia spójności działań,
 - 1.11 Realizację działań awaryjnych.
- 2 Stanowisko zarządzania Ryzykami i Analiz:
- 2.1 Monitoruje i analizuje poziom ryzyka płynności,
 - 2.2 Opracowuje limity dotyczące ryzyka płynności,
 - 2.3 Analizuje wpływ obecnej i przyszłej sytuacji na rynku międzybankowym i sytuacji ogólnogospodarczej na ryzyko płynności Banku,
 - 2.4 Sporządza informacje zawierające ocenę ryzyka płynności wraz ze stosownymi wnioskami dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 3 Każdy pracownik Banku zobowiązany jest do:
- 3.1 Realizacji Strategii Działania Banku oraz Planu Finansowego Banku w zakresie pozyskiwania depozytów i udzielania kredytów,
 - 3.2 Realizacji Planu pozyskania długoterminowych źródeł finansowania
 - 3.3 Zgłaszania kierownictwu informacji o niepokojących sygnałach, mogących wpłynąć niekorzystnie na sytuację Banku (obserwacja zachowań klientów),
 - 3.4 Dbania o jak najlepszy wizerunek Banku, oraz do rzetelnej obsługi klientów,
 - 3.5 Kształtowania pozytywnych relacji z klientami Banku.

2) Działalność w zakresie pozyskiwania finansowania.

Głównym źródłem finansowania działalności kredytowej Banku są następujące pasywa banku: fundusze własne, depozyty terminowe i bieżące z uwzględnieniem osadu dla tych depozytów. Dodatkowym źródłem finansowania są środki pochodzące z zewnętrznych

źródeł finansowania np. przyjęcie lokat z Banku Zrzeszającego w ramach limitu lokat płynnościowych.

Struktura zobowiązań banku na 31.12.2016r. przedstawia się następująco:

- o Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego –0,1%- (50 tys. zł)
- o Zobowiązania wobec pozostałych podmiotów sektora finansowego – 0,0% - (9 tys. zł)
- o Podmioty gospodarcze – 4,1% - (2 308 tys. zł)
- o Gospodarstwa domowe – 93,7% - (52 737 tys. zł)
- o Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych - 0,3% - (190 tys. zł)
- o Podmioty sektora rządowego i samorządowego - 1,8% - (1 017 tys. zł)

Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego stanowią główne źródło pozyskanych środków Banku. Na koniec 2016 roku wartość zobowiązań wobec tych podmiotów wyniosła 55 235 tys. zł, tj. 98,10% i w stosunku do ubiegłego roku nastąpił wzrost o 8 907 tys. zł, tj. o 19,23%.

Zobowiązania wobec podmiotów sektora rządowego i samorządowego stanowią dodatkowe źródło finansowania działalności Banku. Na koniec 2016 roku wartość zobowiązań wobec tych podmiotów wyniosła 1 017 tys. zł. i w stosunku do końca 2015 roku nastąpił spadek o 272 tys. zł, tj. o 21,10%.

Głównym elementem strategii właściwego finansowania ekspozycji kredytowych jest uzależnione od wzrostu stabilnych źródeł ich finansowania.

Do stabilnych źródeł finansowania Bank zalicza:

1. Zobowiązania bieżące i terminowe wobec podmiotów niefinansowych i podmiotów sektora rządowego i samorządowego – część stabilna (osad na rachunkach) w wysokości 50 114 tys. zł
2. Fundusze własne ogółem w wysokości 10 761 tys. zł
3. Pożyczka z funduszu pomocowego bankom spółdzielczym w wysokości 50 tys. zł.

Stabilne źródła finansowania działalności Banku ogółem na koniec 2016 roku ukształtowały się na poziomie 60 925 tys. zł, i przekraczają wartość posiadanego portfela ekspozycji kredytowych.

Depozyty stabilne ogółem na koniec 2016 roku wyniosły 50 114 tys. zł i na przestrzeni tego roku wzrosły o 7 692 tys. zł, czyli o 18,13%.

Na koniec 2016 roku fundusze własne ogółem wyniosły 10 761 tys. zł. Stanowiły one 17,66 % stabilnych źródeł finansowania działalności Banku. Należy podkreślić, iż fundusze własne Banku stanowią najbardziej stabilne źródło finansowania ekspozycji kredytowych.

3) Zarządzenie ryzykiem płynności jest scentralizowane zgodnie z przyjętymi procedurami obowiązującymi w Banku i Regulaminem Organizacyjnym Banku.

4) Bank Spółdzielczy w Wąsewie jest zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Jednocześnie od 31.12.2015r. Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszania BPS S.A.

5) Nadwyżka płynnościowa Banku w postaci środków ulokowanych w podmiotach finansowych na dzień 31.12.2016r. wyniosła 6 359 tys. zł. oraz środków pieniężnych wyniosła 1 707 tys. zł.

6) Wymogi dotyczące dodatkowego zabezpieczenia na wypadek obniżenia oceny kredytowej Banku:

Zabezpieczeniem utrzymania płynności przy pozycji krótkiej jest możliwość skorzystania przez Bank z lokat płynnościowych do wysokości 8 122,- tys. zł, w tym limitu operacyjnego w wysokości 6 000,- tys. zł. przeznaczony na utrzymanie nadzorczych miar płynności. Ponadto Bank posiada przyznany limit debetowy w kwocie 2 500,- tys. zł., z którego na dzień 31.12.2016r. nie korzystał. Bank dla zabezpieczenia terminowego regulowania wszystkich zobowiązań ma wyliczony limit zaangażowań przez BPS do wysokości 10 622,- tys. zł.

7) Normy płynności oraz inne regulacyjne normy dopuszczalnego ryzyka w działalności banków, obowiązujące w danej jurysdykcji.

Współczynniki miar nadzorczych:

- Współczynnik M1 - Współczynnik udziału podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem na dzień 31.12.2016r. wyniósł 0,29. Współczynnik ten znajduje się powyżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie min 0,21.
- Współczynnik M2 - Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi wyniósł na koniec 2016 r. 5,77. Współczynnik ten znajduje się powyżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie min 2,00.

W 2016 roku limity nadzorcze wynikające z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. były przestrzegane i ani razu nie zostały przekroczone.

Wskaźniki miar nadzorczych płynności wynikające z rozporządzenia CRR

- Wskaźnik pokrycia wypływów netto – LCR wyniósł na dzień 31.12.2016r. 398%. Wskaźnik ten znajduje się powyżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie min 80 %.
- Wskaźnik stabilnego finansowania – NSFR ukształtował się na koniec grudnia 2016r. na poziomie 138%.

8) *Analiza ryzyka otwartych pozycji płynności (analiza luki płynności) opiera się na następujących założeniach:*

- 1) Analiza ryzyka otwartych pozycji sporządzana jest w oparciu o zestawienie niedopasowania terminów płatności aktywów i pasywów, oraz zobowiązań pozabilansowych otrzymanych i udzielonych; w wierszach grupowane są poszczególne składniki aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych; w kolumnach znajdują się przedziały wskazujące na terminy zapadalności aktywów oraz wymagalności pasywów i zobowiązań pozabilansowych otrzymanych i udzielonych;
- 2) Analiza pozwala określić poziom płynności w poszczególnych przedziałach czasowych (w tym skumulowanych, liczonych od dnia, na który sporządzane jest zestawienie, do wybranego momentu w przyszłości):

a) Luki niedopasowania netto:

$$\text{Luka netto} = \begin{array}{l} \text{Wartość aktywów zapadalnych} \\ \text{w przedziale czasowym, oraz} \\ \text{zobowiązań pozabilansowych} \\ \text{otrzymanych} \end{array} - \begin{array}{l} \text{Wartość pasywów wymagalnych} \\ \text{w przedziale czasowym, oraz} \\ \text{zobowiązań pozabilansowych} \\ \text{udzielonych} \end{array}$$

b) Wskaźniki płynności obliczane na podstawie analizy luki płynności, tj.:

- wskaźnik płynności do 7 dni,
- wskaźnik płynności do 1 miesiąca,
- wskaźnik płynności do 3 miesięcy,
- wskaźnik płynności do 6 miesięcy,
- wskaźnik płynności do 1 roku,
- wskaźnik płynności do 2 lat,
- wskaźnik płynności do 5 lat,
- wskaźnik płynności do 10 lat,
- wskaźnik płynności do 20 lat,
- wskaźnik płynności powyżej 20 lat.

ustalane są na podstawie poniższego wzoru:

$$\text{Wskaźnik płynności dla przedziału czasowego} = \frac{\text{Wartość aktywów i otrzymanych zobowiązań pozabilansowych zapadalnych w przedziale czasowym}}{\text{Wartość pasywów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych wymagalnych w przedziale czasowym}}$$

przy czym poszczególne pozycje zestawienia płynności urealniane są zgodnie z zasadami urealniania zestawienia analizy luki płynności, przedstawionymi w załączniku nr 1;

3) Na podstawie zestawienia płynności, poza wielkościami określonymi w pkt. 2, wyliczany jest dodatkowo średni termin zapadalności aktywów oraz wymagalności pasywów, ustalony wg wzoru:

$$W = \frac{\sum Z_i \times \sum T_i}{\sum Z_i}$$

gdzie: Z_i - kwota należności / zobowiązań w danym przedziale zapadalności / wymagalności (w tys. zł),

T_i - liczba dni od dnia, na który sporządzone jest zestawienie, do dnia odpowiadającego połowie przedziału zapadalności / wymagalności; dla przedziału powyżej 5 lat – 1.825 dni.

Luka płynności przedstawia się następująco:

Zestawienie płynności

według stanu na dzień 31-12-2016

(w tys. zł)

Lp	Wyszczególnienie	SUMA	A'vista	> 24 h <= 7 dni	> 7 dni <= 1 m-ca	> 1 m- ca <= 3 m-cy	> 3 m- cy <= 6 m-cy	> 6 m- cy <= 1 rok	> 1 rok <= 2 lata	> 2 lat <= 5 lat	> 5 lat <= 10 lat	> 10 lat <= 20 lat	> 20 lat
	liczba dni od dnia, za jaki sporządzane jest zestawienie do połowy danego przedziału		0	3	12	60	135	270	540	1 260	2 700	5 400	7 200
	AKTYWA BILANSOWE	68 897	3 790	9 532	1 122	1 800	2 480	4 729	9 723	17 328	11 689	4 009	2 696
I.	Kasa	1 707	1 707	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Należności od Banku Centralnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
III.	Należności od podmiotów finansowych	6 359	638	1 092	5	0	0	0	0	4 549	75	0	0
IV.	Należności od podmiotów niefinansowych	49 334	1 443	1	999	1 774	2 467	4 373	9 140	12 379	11 164	4 009	1 585
V.	Należności od podmiotów sektora rządowego i samorządowego	1 018	0	0	18	13	13	25	100	400	450	0	0
VI.	Papiery wartościowe - wg. wartości bilansowej	9 581	0	8 369	0	0	0	0	425	0	0	0	787

VII.	Aktywa trwałe - wg wartości bilansowej	325	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	325
VIII.	Pozostałe aktywa - wg. wartości bilansowej	575	2	70	100	14	0	331	58	0	0	0	0
1.	Pozostałe aktywa	575	2	70	100	14	0	331	58	0	0	0	0

	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE OTRZYMANE	8 500	8 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane o charakterze finansowym	8 500	8 500	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane o charakterze gwarancyjnym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

	PASYWA BILANSOWE	68 897	2 771	37	305	1 129	1 128	1 852	157	115	205	0	61 198
I.	Zobowiązania wobec Banku Centralnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora finansowego	59	0	0	3	3	4	0	50	0	0	0	0
III.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora niefinansowego	55 734	2 179	28	269	651	632	1 717	104	115	143	0	49 895
IV.	Zobowiązania wobec podmiotów sektora rządowego i samorządowego	1 017	474	0	0	0	0	0	0	0	0	0	542
V.	Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VI.	Zobowiązania z tytułu emisji własnych papierów wartościowych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
VII.	Pozostałe pasywa	359	118	9	33	0	0	135	3	0	62	0	0
VIII.	Rezerwy	475				475							
IX.	Fundusze własne oraz zobowiązania podporządkowane	10 761	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10 761
X.	Wynik (zysk/strata) w trakcie zatwierdzenia	493					493						
XI.	Wynik (zysk/strata) roku bieżącego	0					0						

	ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE UDZIELONE	3 415	3 415	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
I.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze finansowym	3 415	3 415	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
II.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone o charakterze gwarancyjnym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Wskaźniki płynności

1.	Luka	6 104	9 495	817	671	1 351	2 876	9 566	17 214	11 484	4 009	-58 502
2.	Luka skumulowana	6 104	15 599	16 416	17 087	18 438	21 314	30 880	48 094	59 578	63 587	5 085
3.	Wskaźnik płynności	1,99	257,55	3,68	1,59	2,20	2,55	62,08	151,21	56,89	-	0,04
4.	Wskaźnik płynności skumulowany	1,99	3,51	3,51	3,23	3,10	3,00	3,86	5,41	6,36	6,72	1,07

9) Bank Spółdzielczy w Wąsewie jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia Banku Polskiej Spółdzielczości S.A, który służy zapewnieniu utrzymania płynności w ramach niniejszego Systemu.

10) Analiza wskaźnikowa ryzyka płynności:

Wskaźniki płynności:

- o Wskaźnik płynności krótkoterminowej do 1 miesiąca ukształtował się na poziomie 2,35. Wskaźnik znajduje się powyżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie min 1,0.
- o Wskaźnik płynności do 3 miesięcy na koniec grudnia 2016 roku ukształtował się na poziomie 2,28. Wskaźnik ten w dalszym ciągu znajduje się znacznie powyżej ustalonego na poziomie min 1,0 limitu ostrożnościowego i świadczy o dużej płynności finansowej Banku w dłuższym horyzoncie czasowym.

Pozostałe wskaźniki płynności obrazujące płynność Banku w dłuższych okresach czasowych znajdują się powyżej ustalonych limitów ostrożnościowych.

Wskaźniki zabezpieczenia płynności:

- o Wskaźnik Aktywa płynne/Aktywa - wg wartości bilansowej ukształtował się na poziomie 22,87 %. Wskaźnik ten kształtuje się na wysokim poziomie, znacznie powyżej ustalonego limitu ostrożnościowego (min 10),
- o Wskaźnik Aktywa płynne/Depozyty niestabilne (ponad osad) ukształtował się na poziomie 256,68. Wskaźnik ten znajduje się znacznie powyżej ustalonego limitu ostrożnościowego (min 100 %),

- o Wskaźnik Aktywa płynne/Zobowiązania pozabilansowe udzielone ukształtował się na koniec grudnia 2016 roku na poziomie 461,29 %. Wskaźnik ten znajduje się na bardzo wysokim poziomie i znacznie przewyższa limit ostrożnościowy ustalony na poziomie min 100 %.
- o Wskaźnik Kredyty/Aktywa - wg wartości bilansowej wyniósł 75,85 %. Wskaźnik ten znajduje się na średnim poziomie i nie przekracza ustalonego limitu (max 90 %).

W dalszym ciągu należy dążyć do spadku tego wskaźnika poprzez przyrost należności sektora finansowego.

- o Wskaźnik Zobowiązania pozabilansowe udzielone/Aktywa - wg wartości bilansowej ukształtował się na koniec grudnia 2016 roku na poziomie 4,96. Wskaźnik ten znajduje się również na bezpiecznym poziomie, znacznie poniżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie max 10 %.

Wskaźniki stabilności bazy depozytowej:

- o Wskaźnik Depozyty stabilne/Aktywa - wg wartości bilansowej wyniósł 72,74 %. Wskaźnik ten znajduje się na bezpiecznym poziomie, powyżej ustalonego limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie min 50 %.
- o Wskaźnik Depozyty niestabilne/Aktywa - wg wartości bilansowej wyniósł 8,91 %. Wskaźnik ten w dalszym ciągu znajduje się na bezpiecznym poziomie, poniżej ustalonego limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie max 30 %.
- o Procentowy udział największych deponentów w depozytach klientów ogółem wyniósł 22,83 %. Wskaźnik ten nadal na bezpiecznym poziomie i nie przekracza limitu ostrożnościowego (max 35 %).
- o Wskaźnik Zobowiązania wobec sektora finansowego/Aktywa - wg wartości bilansowej ukształtował się na koniec grudnia 2016 roku na poziomie 0,09 %. Wskaźnik ten znajduje się poniżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie max 15 %.

Wskaźniki finansowania aktywów:

- o Wskaźnik Depozyty/Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje wyniósł 107,64 %. Wskaźnik ten znajduje się obecnie na bezpiecznym poziomie; powyżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie min 80 %.
- o Wskaźnik Depozyty/Kredyty i zobowiązania pozabilansowe udzielone wyniósł 101,03%. Wskaźnik ten również znajduje się powyżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie min 70 %.

Wskaźniki finansowania aktywów długoterminowych:

- o Wskaźnik pokrycia Depozyty stabilne (50% ich wartości) oraz fundusze własne/Należności z tytułu kredytów, skupionych wierzytelności i zrealizowanych gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat ukształtował się na koniec analizowanego miesiąca

na poziomie 232,27 %, Wskaźnik ten znajduje się powyżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie min 160 %.

- o Wskaźnik udziału Należności z tytułu kredytów, skupionych wierzytelności i zrealizowanych gwarancji o terminie zapadalności powyżej 5 lat/ Kredyty, skupione wierzytelności i zrealizowane gwarancje ogółem ukształtował się na koniec analizowanego miesiąca na poziomie 29,51 %. W stosunku do końca grudnia 2015 wskaźnika ten zmniejszył się o 0,60 pp. Wskaźnik ten znajduje się poniżej limitu ostrożnościowego ustalonego na poziomie max 40 %.

11) Źródła finansowania Banku i ich dywersyfikacja:

Na dzień 31.1.2016r. źródła finansowania działalności Banku ukształtowały się na poziomie 67 158 tys. zł. W stosunku do początku roku pasywa wzrosły o 4 011 tys. zł, tj. o 6,4%. Zwiększenie się pasywów w 2016 roku było w głównej mierze wynikiem wzrostu zobowiązań wobec gospodarstw domowych.

Zobowiązania ogółem na dzień 31.1.2016r. ukształtowały się na poziomie 56 311 tys. zł. Depozyty bieżące ogółem ukształtowały się na poziomie 13 594 tys. zł i wzrosły w stosunku do końca ubiegłego roku o 2 079 tys. zł, tj. o 18,1%.

Depozyty terminowe ogółem wyniosły 42 658 tys. zł i w 2016 roku wzrosły o 6 556 tys. zł, tj. o 18,2%.

Poziom innych źródeł finansowania działalności Banku w analizowanym okresie ukształtował się na poziomie 10 847 tys. zł i zwiększyły się o 491 tys. zł, co stanowi wzrost o 4,74%.

Poziom zobowiązań pozabilansowych otrzymanych ukształtował się na poziomie 8 500 tys. zł.

12) Inne techniki wykorzystywane do ograniczania ryzyka płynności:

1. Analiza zrywalności depozytów oraz przedterminowej spłaty kredytów

W grudniu 2016 zostało wycofanych przed terminem 27 depozytów terminowych o łącznej wartości 611 tys. zł. Zrywalność depozytów jest obecnie na niskim poziomie i nie zagraża sytuacji płynnościowej Banku. Udział procentowy depozytów wycofanych przed terminem wymagalności w depozytach klientów ogółem wyniósł w grudniu 1,43%. W porównaniu do końca 2015 roku udział procentowy tych depozytów spadł o 0,02 pp.

W grudniu wystąpiło 19 spłat kredytów przed terminem zapadalności o łącznej wartości 1 476 tys. zł. Udział kredytów spłaconych przed terminem zapadalności w kredytach ogółem wyniósł w analizowanym miesiącu 2,96 %.

2. Analiza największych deponentów, dużych depozytów, oraz depozytów osób wewnętrznych w bazie depozytowej Banku

Depozyty największych deponentów w kwotach $\geq 0,8$ % depozytów ogółem dla podmiotów gospodarczych, instytucji sektora rządowego i samorządowego, podmiotów finansowych niebankowych, oraz dla gospodarstw domowych, ukształtowały się na 31.12.2016r. na poziomie 12 845 tys. zł. W stosunku do grudnia 2015r. wartość ta wzrosła o 1 620 tys. zł. Ilość największych deponentów wyniosła 10 i w stosunku do grudnia 2015r. zmniejszyła się o 3. Procentowy udział tych deponentów w depozytach ogółem ukształtował się na poziomie 22,83 % i spadł w stosunku do grudnia 2015r o 0,74%. Wartość największych deponentów jest na niskim poziomie i nie zagraża stabilności bazy depozytowej Banku.

Duże depozyty, tj. których wartość wynosi minimum 1% wartości depozytów terminowych, na dzień 31.12.2016r. wyniosły 6 239 tys. zł. Ilość dużych depozytów wyniosła 8. Procentowy udział dużych depozytów w depozytach terminowych ogółem wyniósł na koniec grudnia 14,63 %. Zarówno wartość jak i udział dużych depozytów w depozytach terminowych ogółem znajduje się na bezpiecznym poziomie.

Depozyty osób wewnętrznych na dzień 31.12.2016r. wyniosły 1 446 tys. zł. W ujęciu ilościowym liczba osób wewnętrznych wyniosła na koniec grudnia 2016r. 25 osoby. Procentowy udział depozytów osób wewnętrznych w depozytach klientów wyniósł 2,57% w grudniu 2016 roku i znajduje się na bardzo niskim poziomie.

3. Analiza stabilności bazy depozytowej Banku

Wskaźnika osadu ogółem zwiększył się z 89,09 % na koniec grudnia 2015, do 90,79 % w grudniu 2016 roku tj. o 1,70%. Zwiększenie się wskaźnika osadu ogółem było wynikiem w głównej mierze wzrostu wskaźnika osadu na sektorze niefinansowym.

Poziom wskaźników składowych dotyczący gospodarstw domowych stanowiących przeważającą część bazy depozytowej Banku jest na wysokim, co świadczy o dużej stabilności bazy depozytowej Banku, zarówno w odniesieniu do zobowiązań bieżących, których wskaźnik osadu wyniósł 88,17 %, jak i zobowiązań terminowych, których wskaźnik wyniósł 91,51 %.

13) *Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynnościowej i ryzyka płynności.*

1. Aktywa płynne - aktywa łatwo wymienne na gotówkę; do aktywów płynnych zalicza się w szczególności:

- gotówkę w kasach i skarbcu,
- rachunki bieżące złotowe i walutowe w Banku Zrzeszającym (z wyłączeniem rezerwy obowiązkowej),
- lokaty typu O/N,
- lokaty złotowe z terminem zapadalności do 7 dni niezablokowane,
- pozostałe należności od podmiotów regulowanych z terminem zapadalności do 7 dni

- instrumenty dłużne o niskim ryzyku w kwocie możliwej do uzyskania w ciągu 7 dni, (np. bony pieniężne, bony skarbowe, obligacje skarbowe, na które istnieje płynny rynek wtórny),
- rozliczenia międzybankowe (strona Wn),
- lokaty złotowe z terminem zapadalności powyżej 7 dni i nie przekraczającym 30 dni niezablokowane,
- pozostałe należności od podmiotów regulowanych z terminem zapadalności powyżej 7 dni i nie przekraczającym 30 dni,
- instrumenty dłużne o niskim ryzyku w kwocie możliwej do uzyskania w okresie powyżej 7 dni i do 30 dni, nie ujęte w podstawowej rezerwie płynności.

2. Aktywa obciążone - aktywa, które - w sposób wyraźny lub dorozumiany - są przedmiotem zastawu lub umowy o zabezpieczenie albo podniesienie jakości kredytowej danej transakcji. Takie wykorzystanie aktywów może być stosowane do pozyskania finansowania (np. papiery wartościowe zabezpieczone aktywami, obligacje zabezpieczone, transakcje repo) lub do celów handlowych i zarządzania ryzykiem (np. instrumenty pochodne i pożyczki papierów wartościowych).

3. Aktywa nieobciążone - aktywa, które mogą być natychmiast wykorzystane przez bank jako przedmiot zastawu zabezpieczającego pozyskanie finansowania lub do celów handlowych lub zarządzania ryzykiem.

4. Alternatywne źródła finansowania - potencjalnie dostępne źródła płynności wzmacniające zdolność banku do przetrwania zdarzeń kryzysowych. W zależności od charakteru, dotkliwości oraz okresu trwania zdarzenia kryzysowego, do potencjalnych źródeł finansowania można zaliczyć, przykładowo:

- a) przyrost depozytów,
- b) wydłużenie terminów wymagalności zobowiązań,
- c) nowe emisje instrumentów dłużnych krótko- i długoterminowych,
- d) transfery funduszy wewnątrz grupy, nowe emisje kapitałowe, sprzedaż spółek zależnych lub linii biznesowych,
- e) sekurytyzację aktywów,
- f) sprzedaż lub transakcje repo nieobciążonych, wysoce płynnych aktywów,
- g) ciągnięcie przyznanych linii finansowania,
- h) kredyt lombardowy z banku centralnego.

5. Analiza scenariuszowa - polega na założeniu scenariuszy jednoczesnej zmiany wielu współwystępujących czynników ryzyka oraz badaniu ich wpływu na sytuację banku.

6. Analiza wrażliwości - polega na założeniu zmian poszczególnych czynników ryzyka, a także kombinacji takich zmian oraz statycznym analizowaniu ich wpływu na sytuację banku.

7. Baza depozytowa - zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym;

8. Depozyty stabilne (stałe) - depozyty, które w długim okresie czasu wykazują nieznaczne wahania; dzięki tym depozytom Bank może finansować aktywa o dłuższych terminach zapadalności; wartość depozytów stabilnych jest wyznaczana jako iloczyn wartości depozytów w poszczególnych grupach podmiotowych i rodzajowych oraz wskaźnika osadu, wyliczonego dla danej grupy depozytów w analizowanym okresie;

9. Depozyty niestabilne (zmienne) - stanowią różnicę pomiędzy łącznym stanem depozytów, a wartością depozytów stabilnych z tego samego okresu; Bank nie może na nich polegać przy finansowaniu aktywów o dłuższych terminach zapadalności;

10. Duży depozyt – jeden depozyt terminowy, którego wartość jest wyższa niż 1 % depozytów terminowych ogółem;

11. Dzień sprawozdawczy – dzień, na który Bank oblicza nadzorcze miary płynności, przy czym dla obliczeń nadzorczych miar płynności dniem sprawozdawczym jest każdy dzień roboczy;

14. Efekty drugiej rundy - efekty wynikające z pogorszenia warunków ekonomicznych w sferze realnej gospodarki, które z pewnym opóźnieniem, w sposób pośredni, negatywnie oddziałują na bilanse banków, powodując pogorszenie kondycji finansowej całego sektora bankowego, m. in. poprzez obniżenie jakości aktywów, wzrost należności zagrożonych, obniżenie rentowności czy zwiększenie ryzyka niewypłacalności banku.

15. Kluczowe zobowiązania - zobowiązania, z których niewywiązanie się w określonym terminie w ciągu dnia może stanowić zagrożenie dla reputacji banku lub jego działalności. Mogą obejmować zobowiązania, dla których istnieje określony termin w ciągu dnia, takie, które wymagają rozliczenia pozycji w systemach płatniczych i rozliczeniowych oraz takie, które są związane z działalnością na rynku, jak np. dostarczenie lub zwrot instrumentu rynku pieniężnego czy płatności depozytów uzupełniających.

16. FTP (*fund transfer pricing*) - mechanizm ustalania cen transferowych stosowany dla wszystkich istotnych rodzajów działalności oraz pozycji bilansowych i pozabilansowych do wewnętrznej wyceny płynności, pomiaru efektywności czy wyceny w ramach procesu analizy ryzyka i rentowności potencjalnych nowych produktów lub usług.

17. Limity ostrożnościowe – minimalna lub maksymalna granica określająca dopuszczalną wielkość pozycji lub wskaźnika, decydujących o poziomie limitowanego

ryzyka płynności; limity ustalane są dla całego Banku, mają na celu zachowanie właściwego poziomu narażenia Banku na ryzyko płynności;

18. Luka płynności (kontraktowa) - zestawienie niedopasowania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów w danym przedziale czasowym sporządzane na podstawie szacunków przepływów pieniężnych w celu ustalenia przyszłego poziomu płynności. Szacowanie przepływów pieniężnych polega na ustaleniu okresów pozostałych do zapadalności aktywów i wymagalności pasywów oraz pozycji pozabilansowych poprzez zestawienie tych aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych w narastających przedziałach czasowych, licząc od daty sporządzenia zestawienia. Występowanie dodatniej/ujemnej różnicy pomiędzy sumą aktywów zapadających a sumą pasywów wymagalnych i pozycji pozabilansowych w danym przedziale czasowym wskazuje na utrzymywanie luki dodatniej/ujemnej;

19. Luka płynności (urealniona) - zestawienie niedopasowania terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów w danym przedziale czasowym uwzględniające założenia co do możliwych zachowań pozycji aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych w celu realnego ustalenia przyszłego poziomu płynności. Szacowanie urealnionych przepływów pieniężnych wymaga wypracowania przez bank własnej, ostrożnościowej techniki ich oceny uwzględniającej założenia dotyczące m. in. wcześniejszych wypłat depozytów, późniejszych spłat kredytów, stabilności źródeł finansowania, zasad wpływu na pozycję płynności zobowiązań i należności warunkowych oraz innych transakcji pozabilansowych, kosztów wymuszonej sprzedaży aktywów czy zmian sytuacji gospodarczej i upodobań klientów.

20. Łatwa zbywalność - możliwość zastawu bądź sprzedaży poszczególnych składników aktywów w sytuacji różnych zdarzeń kryzysowych bez ponoszenia dużych strat finansowych związanych z wymuszonym, natychmiastowym upłynnieniem. Zbywalność może być różna w zależności od scenariusza kryzysowego i czasu jego trwania. Niemniej jednak wyróżnić można pewne ogólne czynniki, które mogą zwiększać płynność danego składnika aktywów, w tym:

- a) czynniki związane z charakterystyką składnika aktywów:
- niskie ryzyko rynkowe,
 - krótki termin zapadalności,
 - przejrzystość struktury i charakterystyki ryzyka,

- łatwość i pewność wyceny,
- duża skala emisji,
- niska korelacja z innymi aktywami generującymi ryzyko,
- b) czynniki związane z charakterystyką emitenta:
 - wysoka wiarygodność kredytowa emitenta,
- c) czynniki związane z charakterystyką rynku:
 - istnienie rynku regulowanego dla danego rodzaju aktywów,
 - szeroka, zdywersyfikowana baza kupujących i sprzedających,
 - płynny rynek dla danego rodzaju aktywów,
 - dopuszczalność przez bank centralny jako zabezpieczenie,
- d) czynniki związane z działalnością banku:
 - obecność banku na danym rynku,
 - regularny obrót aktywami zaliczanymi do nadwyżki płynności,
 - niski wolumen utrzymywanych aktywów w stosunku do przeciętnych obrotów na rynku,
 - działanie banku pod własną marką.

21. Nadwyżka płynności – suma pozycji bilansowych zaliczanych do aktywów płynnych.

22. Pierwotny termin wymagalności - termin wymagalności liczony od pierwotnej daty przyjęcia środków do pierwszego terminu, w którym zgodnie z umową depozytu deponent może podjąć środki; w przypadku, gdy środki można podjąć od określonego terminu, wymagalność depozytu ustalona jest na podstawie wymaganego okresu, który musi upłynąć, aby deponent mógł podjąć dany depozyt bez ponoszenia żadnych sankcji z tego tytułu; jeśli deponentowi przysługuje prawo wycofania depozytu w różnych terminach lub w różnych okresach, należy wykazać termin wymagalności zgodnie z pierwszą możliwą datą podjęcia środków;

23. Płynność finansowa - zdolność do wymiany aktywów na gotówkę, celem uregulowania swoich bieżących zobowiązań; utrzymanie odpowiedniej płynności oznacza posiadanie lub łatwy dostęp do dostatecznej ilości środków finansowych, aby sprostać obecnemu lub potencjalnemu zapotrzebowaniu na te środki ze strony klientów (deponentów i kredytobiorców) Banku; płynność polega na zdolności do finansowania aktywów, terminowego wywiązywania się ze zobowiązań i przetrwania spadku

depozytów w toku sezonowej działalności Banku, jak również w rozmaitych innych dających się przewidzieć warunkach;

24. Płynność śróddzienna (bieżąca) - zdolność wykonywania wszystkich zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu. Zasady zarządzania płynnością śróddzienną zawarte są w załączniku nr 5;

25. Płynność krótkoterminowa - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;

26. Płynność średnioterminowa - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;

27. Płynność długoterminowa - zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;

28. Płynność rynku (produktu) - możliwość łatwej zamiany na gotówkę w wymaganym czasie określonych produktów na rynku bez znacznych strat finansowych na tych produktach;

29. Podmioty regulowane - zgodnie z ustawą o nadzorze uzupełniającym zaliczają się do nich w szczególności: banki, oddziały instytucji kredytowych, banki zagraniczne, zakłady ubezpieczeń, firmy inwestycyjne;

30. Pozaumowne „zobowiązania” banku - zobowiązania, które w okresie sytuacji kryzysowej mogą powodować konieczność wspierania nieuwzględnionych w bilansie ani w zobowiązaniach pozabilansowych SPV. Podobnie, w okresie warunków skrajnych, obawa utraty reputacji może skłaniać bank do zakupu aktywów od funduszy rynku pieniężnego lub innych funduszy inwestycyjnych, którymi zarządza lub z którymi współpracuje.

31. Rezerwa płynności – aktywa zabezpieczające utrzymanie płynności płatniczej;

32. Ryzyko finansowania - zagrożenie niedostatku stabilnych źródeł finansowania w perspektywie średnio- i długoterminowej, skutkujące rzeczywistym lub potencjalnym ryzykiem niewywiązania się przez bank z zobowiązań finansowych, takich jak płatności i zabezpieczenia, w momencie ich wymagalności w perspektywie średnio- i długoterminowej, bądź w całości, bądź związane z koniecznością poniesienia nieakceptowalnych kosztów finansowania.

33. Ryzyko płynności - zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności banku lub w innych

warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat;

34. Ryzyko płynności śróddziennej - zagrożenie utraty zdolności do realizacji zobowiązań pieniężnych w bieżącym dniu

35. Ryzyko płynności rynku (produktu) - zagrożenie utraty możliwości zamiany na gotówkę w wymaganym czasie określonych produktów na rynku, powodujące konieczność poniesienia znacznych strat finansowych na tych produktach;

36. Test odwrócony - polega na przyjęciu założenia wystąpienia negatywnych skutków zmaterializowania się ryzyka płynności oraz określeniu scenariuszy w ramach analizy scenariuszowej, które mogłyby do takich sytuacji doprowadzić.

37. Termin płatności (zapadalności/wymagalności) - termin zapadalności lub wymagalności liczony od dnia, na który sporządzane jest zestawienie terminów płatności wynikających z umowy;

38. Transakcje zawierane na rynku hurtowym:

- a) transakcje zawierane z podmiotami regulowanymi,
- b) operacje dokonywane w ramach świadczenia usług pośrednictwa finansowego na rachunkach własnych w imieniu klienta.

39. Wartość likwidacyjna lub pożyczkowa aktywów - oszacowana wartość gotówki dostępnej dla banku, jeśli aktywa są upłynniane bądź wykorzystywane jako zabezpieczenie dla zabezpieczonego finansowania.

40. Zarządzanie dostępem do rynku - rozwój obecności na rynkach, na których bank może sprzedać aktywa lub wzmacnianie ustaleń (relacji) pozwalających bankowi na zaciąganie zobowiązań zabezpieczonych lub niezabezpieczonych. Wzmacnianie relacji z obecnymi i potencjalnymi inwestorami może odbywać się poprzez utrzymywanie odpowiedniej częstotliwości kontaktów oraz częstotliwości korzystania z danego źródła finansowania.

41. Zdarzenia progowe - zdarzenia związane z pozycjami pozabilansowymi, których wystąpienie uruchamia zawarte w umowach działania generujące zapotrzebowanie na płynność. Zdarzenia progowe dotyczą w szczególności kontraktów pochodnych, transakcji sekurytyzacyjnych i związków ze spółkami specjalnego przeznaczenia (dalej: SPV - *special purpose vehicles*), udzielonych gwarancji i przyznanych linii kredytowych. Mogą obejmować np. zmiany uwarunkowań ekonomicznych, obniżenie ratingu kredytowego banku, ryzyko kraju, szczególne zakłócenia na rynku (np. papierów wartościowych), modyfikacje umów w wyniku zmiany przepisów prawnych,

rachunkowych lub podatkowych oraz inne podobne zmiany. Wystąpienie zdarzeń progowych może warunkować m. in. uruchomienie klauzul wymagających likwidacji pochodnego kontraktu pozagiełdowego lub przedłożenia zabezpieczenia, konieczność uzupełnienia depozytu zabezpieczającego w instrumentach pochodnych, konieczność przedterminowej spłaty w niektórych transakcjach sekurytyzacji aktywów, realizację udzielonych zobowiązań warunkowych lub konieczność sfinansowania ciągłych przyznanym linii kredytowych.

42. Zdarzenia/sytuacje/warunki kryzysowe - najbardziej dotkliwe scenariusze warunków skrajnych, które mogą wpływać na zdolność banku do sprzedaży aktywów lub ograniczyć dostęp zarówno do zabezpieczonych, jak i niezabezpieczonych źródeł finansowania. Mogą dotyczyć wyłącznie banku, całego rynku lub kombinacji tych czynników.

43. Zdolność do kompensacji niedoborów - plan utrzymywania nadwyżki płynności lub posiadania dostępu do źródeł płynności w stosunku do scenariusza warunków normalnych w krótkim, średnim i długim horyzoncie czasowym oraz na wypadek realizacji scenariuszy skrajnych, jak również plan sposobów dalszego pozyskania płynności, czy to poprzez nowe źródła finansowania, przystosowanie działalności lub inne działania określone w awaryjnym planie płynności. Zdolność do kompensacji niedoborów zawiera nadwyżkę płynności i jest od niej znacznie szersza.

14) Analiza wpływu nowych produktów na poziom ryzyka płynności

1. Wprowadzenie do oferty Banku nowych produktów depozytowych i kredytowych, jak też zamiar zaangażowania się Banku w nowe kategorie instrumentów finansowych, poprzedzone jest zbadaniem wpływu potencjalnych decyzji Zarządu na poziom ryzyka płynności.
2. Badanie, o którym mowa w ust.1, przeprowadza osoba (lub osoby) odpowiedzialna za proces zarządzania ryzykiem płynności; analiza uwzględnia:
 - 1) Prognozowaną wartość sprzedaży produktu/zaangażowania w instrument finansowy,
 - 2) W przypadku analizy dotyczącej depozytów – zagospodarowanie pozyskanych środków w aktywach,
 - 3) W przypadku analizy dotyczącej kredytów/instrumentów finansowych – sposób finansowania tych aktywów (np. pomniejszenie lokat bankowych),
 - 4) Wprowadzenie nowych pasywów/aktywów do właściwych przedziałów płynności (zmiana poziomu oraz struktury aktywów/pasywów według przedziałów płynności),

- 5) Korektę dotychczasowych przedziałów płynności, uwzględniającą nowe pasywa/aktywa,
 - 6) Zbadanie stopnia wykorzystania limitów obowiązujących w Banku w zakresie ryzyka płynności oraz kształtowania się poziomu nadzorczych miar płynności.
3. Uzyskanie pozytywnych wyników analizy, sporządzonej zgodnie z ust.2, może stanowić przesłankę do podjęcia decyzji o wprowadzeniu nowego produktu do oferty Banku, bądź podjęcia decyzji inwestycyjnej przez Zarząd Banku.
 4. Warunkiem podjęcia decyzji, o których mowa w ust.3, są pozytywne wyniki analiz w zakresie pozostałych rodzajów ryzyka bankowego (m.in. stopy procentowej, kredytowego, operacyjnego, walutowego), jak też uzasadnienie pod względem efektywności ekonomicznej – analizy te wykonywane są w oparciu o obowiązującą w Banku Procedurę „Zasady zarządzania zmianami w Banku Spółdzielczym w Wąsewie”.

15) W celu ograniczania ryzyka płynności Bank przeprowadza testy warunków skrajnych. Zakres przeprowadzania testów warunków skrajnych w Banku jest współmierny do charakteru, rozmiaru i skali działalności banku, złożoności modelu biznesowego oraz profilu ryzyka. Testy warunków skrajnych (ich założenia i scenariusze) podlegają przeglądom co najmniej raz w roku, a w przypadku istotnej zmiany warunków rynkowych lub skali prowadzonej działalności częściej.

Testy warunków skrajnych badających wpływ zmiany zarówno czynników wewnętrznych, jak i systemowych (oddzielnie, jak i łącznie) na możliwość utrzymania płynności przez Bank, sporządza się według poniższych zasad:

- 1) Projektowania testów warunków skrajnych:
 - a) projektowanie testu warunków skrajnych polega na określeniu głównych cech jakie ma spełniać,
 - b) w procesie projektowania testów warunków skrajnych uwzględnia się możliwe interakcje pomiędzy rodzajami ryzyk,
- 2) Ustalania założeń testów warunków skrajnych:
 - a) ustalenie założeń testu polega na określeniu konserwatywnych i rygorystycznych założeń, które mimo tego, że nie wystąpiły nigdy w Banku mogą mieć miejsce,
 - a) przy ustalaniu założeń winno się kierować tym, aby testy rzetelnie przedstawiały mogące się pojawić zagrożenia bez względu na bieżącą sytuację płynnościową Banku,
- 3) Ustalania zakresu testów warunków skrajnych:

- a) określenie wykazu testów obrazujących sytuacje skrajne dla wielu aspektów mogących mieć wpływ na sytuację płynnościową Banku oraz zakresu ich sporządzania,
- 4) Wykorzystywania rezultatów testów warunków skrajnych:
- a) wyniki testów warunków skrajnych winny być szczegółowo omówione i analizowane przez Stanowisko zarządzania Ryzykami i Analiz, Zarząd Banku jak również o ich rezultatach winna być informowana Rada Nadzorcza,
 - b) rezultaty testów warunków skrajnych winny być brane pod uwagę przy ustalaniu i weryfikacji tzw. apetytu na ryzyko poprzez odpowiednie kształtowanie limitów ostrożnościowych ustalonych w Banku,
 - c) bardzo wnikliwie winny być analizowane przyczyny niespełniania przez Bank założeń ustalonych w testach,
 - d) wyniki testów warunków skrajnych winny być wykorzystywane w procesie zarządzania ryzykiem, a w szczególności w ramach awaryjnych planów płynności oraz w procesie planowania strategicznego banku.
- 5) Dokonywania przeglądów testów warunków skrajnych:
- a) przegląd i aktualizacja zarówno cech testu jak i jego założeń winna być dokonywana przynajmniej raz w roku i powinna obejmować przegląd trafności założeń, wyników testów pod kontem przestrzegania przyjętych limitów – założeń minimalnych,
 - b) szczególnie ważne jest dokonywanie analizy przekroczeń założeń minimalnych testów. Należy wówczas poddać ocenie trafność i rygorystyczność przyjętych założeń.
 - c) przegląd ma również na celu dostosowanie założeń testów warunków skrajnych do zmian warunków, zachodzących zarówno wewnątrz Banku (znaczną zmianą skali prowadzonej działalności i skali ryzyka), jak i zewnętrznych.

Bank sporządza poniższe testy warunków skrajnych w okresach kwartalnych.

Test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.

1. Do przeprowadzania testów warunków skrajnych Bank wykorzystuje relację posiadanej na datę analiz wartości sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, powiększonej o kwotę kredytów wyznaczonych do ewentualnej sprzedaży, do aktywów ogółem, przy czym do podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności Bank zalicza

pozycje bilansu określone w § 12 i § 13 oraz kwotę kredytów wyznaczonych do sprzedaży, stanowiących **40** % należności z tytułu kredytów i pożyczek od sektora niefinansowego. Test ten odzwierciedla w swojej konstrukcji kwestie płynności śróddziennej.

2. Bank dokonuje analizy sytuacji szokowej zakładającej nagły spadek zobowiązań bieżących i terminowych od sektora niefinansowego i budżetowego o **20** %, przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wartości wskaźnika udziału sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem na poziomie minimum 0,2.
3. Spadek wskaźnika, o którym mowa w ust. 2 przy założeniu zaistnienia sytuacji szokowej tworzy konieczność ponoszenia dodatkowego kosztu (w sensie wyniku) – Bank tworzy wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka płynności obliczany zgodnie z zasadami opisanymi w Procedurze „Wewnętrzny proces oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Wąsewie” przyjętej Uchwałą Zarządu BS nr 34/2010 z dnia 04.05.2010r. z późniejszymi zmianami.

Odwrócony test warunków skrajnych polegający na testowaniu przestrzegania przez Bank miar nadzorczych wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.

1. Do przeprowadzania odwróconego testu warunków skrajnych Bank wykorzystuje relację posiadanej na datę analiz wartości sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności, powiększonej o kwotę kredytów, wyznaczonych do ewentualnej sprzedaży, do aktywów ogółem, przy czym do podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności Bank zalicza pozycje bilansu określone w § 12 i § 13 oraz kwotę kredytów wyznaczonych do sprzedaży, stanowiących **40** % należności z tytułu kredytów i pożyczek od sektora niefinansowego. Test ten odzwierciedla w swojej konstrukcji kwestie płynności śróddziennej.
2. Bank dokonuje analizy polegającej na sytuacji szokowej zakładającej nagły spadek zobowiązań bieżących i terminowych od pozostałych podmiotów sektora finansowego, sektora niefinansowego i rządowego oraz samorządowego, przy jednoczesnym założeniu konieczności utrzymania wartości współczynnika udziału sumy podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności w aktywach ogółem na poziomie minimum 0,20.

3. Wynikiem testu odwróconego jest obliczenie o ile mogłyby spaść zobowiązania bieżące i terminowe ogółem zarówno w wartości procentowej jak i kwotowej.

Odwrócony test warunków skrajnych obrazujący stopień zabezpieczenia zobowiązań Banku

1. Do przeprowadzania odwróconego testu warunków skrajnych obrazującego stopień zabezpieczenia zobowiązań Banku wykorzystuje się sumę wolnych nie obciążonych środków dostępnych w aktywach Banku, oraz inne źródła finansowania.
2. Bank dokonuje testu polegającego na obliczeniu wartości procentowej zobowiązań bieżących i terminowych ogółem, lub wartości procentowej zobowiązań bieżących, które zostaną pokryte posiadanymi środkami, jak i możliwościami refinansowania odpływu zobowiązań.

Test warunków skrajnych obrazujący wystąpienie nadwyżki lub niedoboru środków w przypadku spadku depozytów ogółem o 20 %

1. Do przeprowadzania testu warunków skrajnych obrazującego wystąpienie nadwyżki lub niedoboru środków wykorzystuje się sumę wolnych nie obciążonych środków dostępnych w aktywach Banku, oraz inne źródła finansowania, przy założeniu spadku depozytów ogółem **20 %**.
2. W skład możliwych do pozyskania środków zaliczamy:
 - a) środki pieniężne w kasach Banku,
 - b) środki na rachunkach w Banku Zrzeszającym,
 - c) posiadane lokaty terminowe w podmiotach finansowych (bez zablokowanych),
 - d) posiadane papiery wartościowe łatwo zbywalne (bez zablokowanych),
 - e) niewykorzystany debet lub kredyt w rachunku bieżącym,
 - f) limit zaangażowania w Banku przyznany przez Bank Zrzeszający.
3. Bank dokonuje symulacji odpływu depozytów ogółem o **20 %** i możliwości pozyskania środków poprzez upłynnienie posiadanych aktywów, czy też zaciągnięcie zobowiązań od podmiotów finansowych.
4. Na podstawie testu dokonuje się analizy nadwyżki, czy też niedoboru środków. Nadwyżka środków świadczy o możliwości zrefinansowania odpływu depozytów o zakładaną wartość procentową. Niedobór środków może oznaczać pojawienie się problemów płynnościowych przy założonym odpływie depozytów.

Test warunków skrajnych obrazujący maksymalny okres obsługi klientów Banku w przypadku różnej dynamiki wpływów środków

1. Do przeprowadzania testu warunków skrajnych obrazującego maksymalny okres obsługi klientów Banku wykorzystuje się sumę wolnych nie obciążonych środków dostępnych w aktywach Banku, oraz inne źródła finansowania.
2. Przyjmuje się następujące założenia:
 - a) jako wpływy środków traktuje się:
 - wpływy gotówkowe z kas Banku stanowiące wartość maksymalnego zasilenia się w gotówkę w jednym dniu operacyjnym na przestrzeni analizowanego miesiąca
 - wpływy bezgotówkowe obciążające rachunek bieżący Banku w kwocie stanowiącej maksymalne obciążenie rozliczonych przez Bank Zrzeszający w jednym dniu operacyjnym na przestrzeni analizowanego miesiąca.
3. Wynikiem testu jest obliczenie w liczbie dni okresu obsługi klientów Banku przy różnej dynamice wpływu środków.

Bank dokonuje testów warunków skrajnych – scenariuszowych polegających na zmianach struktury aktywów i pasywów, które mogą ulec zmianie w przypadku zmiany sytuacji na rynkach finansowych, zmiany otoczenia w którym Bank funkcjonuje, wpływu konkurencji, oraz zmian kształtowania się pozycji aktywów i pasywów.

Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego

1. Do przeprowadzania testu warunków skrajnych Bank wykorzystuje urealnione zestawienie płynności.
2. Bank dokonuje symulacji pogorszenia się jakości kredytów w sytuacji normalnej i pod obserwacją o 10 % i przekwalifikowania ich do klasy należności zagrożonych. Na podstawie testu dokonuje się analizy zmiany skumulowanych wskaźników płynności wg stanu rzeczywistego oraz po założeniu testu warunków skrajnych. Wyniki testu porównywane są z minimalnymi limitami wewnętrznymi wskaźników płynności ustalonymi przez Bank.

Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego oraz zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego

1. Do przeprowadzania testu warunków skrajnych Bank wykorzystuje urealnione zestawienie płynności.
2. Bank dokonuje symulacji pogorszenia się jakości kredytów w sytuacji normalnej i pod obserwacją o **10 %** i przekwalifikowania ich do klasy należności zagrożonych oraz jednocześnie wzrostu należności z tytułu kredytów i pożyczek o **10 %**. Na podstawie testu dokonuje się analizy zmiany skumulowanych wskaźników płynności wg stanu rzeczywistego, oraz po założeniu testu warunków skrajnych. Wyniki testu porównywane są z minimalnymi limitami wewnętrznymi wskaźników płynności ustalonymi przez Bank.

Test warunków skrajnych polegający na uwzględnieniu pogorszenia się jakości portfela kredytowego, zmiany struktury aktywów polegającej na wzroście portfela kredytowego, oraz spadku depozytów terminowych

1. Do przeprowadzania testu warunków skrajnych Bank wykorzystuje urealnione zestawienie płynności.
2. Bank dokonuje symulacji pogorszenia się jakości kredytów w sytuacji normalnej i pod obserwacją o **10 %** i przekwalifikowania ich do klasy należności zagrożonych, wzrostu należności z tytułu kredytów i pożyczek o **10 %**, oraz jednocześnie spadek depozytów terminowych o **10 %**. Na podstawie testu dokonuje się analizy zmiany skumulowanych wskaźników płynności wg stanu rzeczywistego, oraz po założeniu testu warunków skrajnych. Wyniki testu porównywane są z minimalnymi limitami wewnętrznymi wskaźników płynności ustalonymi przez Bank.

Test kształtowania się wskaźników płynności przy zastosowaniu prognoz kształtowania się aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych w oparciu o zatwierdzony w Banku plan finansowy

1. Do przeprowadzania testu Bank wykorzystuje urealnione zestawienie płynności, oraz plan operacyjny z planem finansowym na przyszły rok.
2. Bank dokonuje symulacji kształtowania się wskaźników płynności w oparciu o prognozy i szacunki zawarte w planie. Wyniki testu porównywane są z minimalnymi limitami wewnętrznymi wskaźników płynności ustalonymi przez Bank.

16) *Plany awaryjne określają różne sytuacje kryzysowe mogące wystąpić w działalności Banku, harmonogramy działań, procedury postępowania, system informacji dla kierownictwa, oraz komórki/stanowiska odpowiedzialne za wdrożenie planu awaryjnego. Bank posiada następujące plany awaryjne:*

- I. Plan awaryjny w przypadku utraty możliwości regulowania zobowiązań Banku z rachunku bieżącego w dniu operacyjnym
- II. Plan awaryjny w przypadku przejściowej utraty płynności (w okresie do 3 miesięcy – oznacza spadek skumulowanego wskaźnika płynności do 3 miesięcy poniżej ustalonego limitu ostrożnościowego)
- III. Plan awaryjny w przypadku strukturalnej utraty płynności (w okresie powyżej 3 miesięcy – oznacza spadek skumulowanych wskaźnika płynności powyżej 3 miesięcy poniżej ustalonego limitu ostrożnościowego)
- IV. Zasady sprzedaży aktywów i przebudowy struktury bilansu przy różnych scenariuszach sytuacji kryzysowych
- V. Plan awaryjny w przypadku kryzysu płynności całego systemu bankowego
- VI. Plan awaryjny w przypadku kryzysu płynności wewnątrz banku i kryzysu płynności w systemie bankowym
- VII. Plan awaryjny w przypadku niedotrzymywania poziomu nadzorczych miar płynności – oznacza spadek współczynników nadzorczych miar płynności poniżej limitów wynikających z Uchwały Nr 386/2008 KNF z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności.
- VIII. Plan awaryjny w przypadku niedotrzymywania poziomu wewnętrznych limitów ostrożnościowych określonych w § 7 pkt 1 „Polityki zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Wąsewie”
- IX. Plan awaryjny na wypadek utraty płynności wskutek pojawienia się w środkach masowego przekazu niekorzystnych informacji o Banku
- X. Plan awaryjny na wypadek awarii technicznych lokalnych / ogólnokrajowych
- XI. Plan awaryjny na wypadek awarii systemów w innych bankach

17) *Polityka Banku w zakresie płynności Banku stanowi załącznik do niniejszej Informacji.*

18) *Bank Spółdzielczy w Wąsewie będący Uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS jest zobowiązany przestrzegać regulacji przyjętych w Spółdzielni SOZ BPS S.A.*

IV. Informacje w zakresie zarządzania na podstawie art. 111a Ustawy Prawo Bankowe oraz art. 435 ust. 2 Rozporządzenia CRR.

1. Członkowie Zarządu Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich poza Bankiem. Członkowie Rady Nadzorczej Banku nie pełnią stanowisk dyrektorskich.
Przez stanowisko dyrektorskie należy rozumieć funkcję członka zarządu lub rady nadzorczej pełnione w podmiotach objętych tym samym instytucjonalnym systemem ochrony spełniającym warunki, o których mowa w art. 113 ust. 7 Rozporządzenia CRR, lub podmiotach, w których bank posiada znaczny pakiet akcji, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 36 Rozporządzenia.
2. Członków Zarządu Banku powołuje zgodnie z przepisami prawa Rada Nadzorcza Banku, działając wg „Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku, biorąc pod uwagę wyniki oceny wstępnej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji kandydata. Oceny następcej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza zgodnie z „Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Wąsewie”. Członków Rady Nadzorczej powołuje Zebranie Przedstawicieli zgodnie z „Regulaminem wyborów członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Wąsewie”, biorąc pod uwagę kwalifikacje, doświadczenie i reputację kandydata. Oceny następcej kwalifikacji, doświadczenia i reputacji Członków Rady Nadzorczej dokonuje Zebranie przedstawicieli zgodnie z „Procedurą dokonywania ocen odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Wąsewie”.
3. Bank, z uwagi na skalę działalności nie stosuje strategii zróżnicowania w zakresie wyboru Członków Zarządu oraz Rady Nadzorczej.
4. Bank, z uwagi na skalę działania, nie tworzy w obrębie Rady Nadzorczej komitetu ds. ryzyka ani komitetu ds. wynagrodzeń, zgodnie z art. 9 cb Ustawy Prawo Bankowe i art. 435 ust 2 lit d) Rozporządzenia CRR.
5. Członkowie Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku są objęci oceną w zakresie wiedzy, umiejętności i doświadczenia, odpowiedniego do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, a także rękojmi należytego wykonania tych obowiązków dokonywaną odpowiednio przez Zebranie Przedstawicieli w zakresie oceny członków Rady Nadzorczej Banku oraz Radę Nadzorczą w zakresie członków Zarządu Banku. Ocena ma charakter uprzedni przed powołaniem oraz następczy w trakcie pełnienia funkcji. Wszyscy Członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku zgodnie z

dokonaną oceną za 2016 rok oceną spełniają wymagania art. 22 aa Ustawy Prawo Bankowe.

6. Przepływ informacji dotyczącej ryzyka kierowanej do Zarządu oraz Rady Nadzorczej w Banku jest sformalizowany i objęty „Instrukcją System Informacji Zarządczej w Banku Spółdzielczym w Wąsewie” definiującą: częstotliwość, zakres, odbiorców i terminy sporządzania raportów i sprawozdań dotyczących ryzyka. Systemem informacji zarządczej objęte są wszystkie rodzaje ryzyka uznawane przez Bank za istotne. Zakres i częstotliwość raportowania jest dostosowana do skali narażenia na ryzyko, a także zmienność ryzyka zapewniając możliwość podejmowania decyzji, oraz odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

V. System kontroli wewnętrznej

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zgodny z zapisami art. 9c Ustawy Prawo bankowe i składa się z następujących podstawowych elementów:

1. Funkcja kontroli sprawowana przez wszystkich pracowników w ramach tzw. kontroli bieżącej z wykorzystaniem mechanizmów kontroli wewnętrznej wbudowanej w procedury, produkty oraz w system informatyczny. W ramach kontroli bieżącej w Banku wdrożono mechanizmy „dual control”, zawarte w zasadach dotyczących kolegialności podejmowania istotnych decyzji (w tym decyzji kredytowych), akceptowania dokumentów i transakcji „na drugą rękę”. Kontrola następną jest realizowana w oparciu o zatwierdzane przez Zarząd Banku plany kontroli wewnętrznej.
2. Kontroli instytucjonalnej (następczej) sprawowanej przez Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. na podstawie odrębnie zawartych umów.
3. Funkcji komórki ds. zgodności – której zadania realizuje Stanowisko ds. zgodności, mające za zadanie zapobieganie występowania skutków nie przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów zachowania.
4. Audytu wewnętrznego, którego zadania Bank powierzył na podstawie umowy zrzeczenia Bankowi Zrzeszającemu / umowy systemu ochrony Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej sprawuje Rada Nadzorcza, a odpowiedzialność za funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej ponosi Prezes Zarządu.

W Banku działa system kontroli wewnętrznej, którego celem jest wspomaganie procesów decyzyjnych, przyczyniających się do zapewnienia:

- 1) Skuteczności i wydajności działania Banku,
- 2) Wiarygodności sprawozdawczości finansowej, nadzorczej oraz informacji zarządczej,
- 3) Zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- 4) Bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i informacji.

Kontrola wewnętrzna w Banku wykonywana jest w sposób niezależny, obiektywny, odpowiedzialny. Poprzez niezależność kontroli wewnętrznej rozumieć należy warunki działania kontroli wewnętrznej dające gwarancję, że kontrolujący bez żadnych zewnętrznych nacisków przeprowadza kontrolę według ustalonych metod, dokonuje oceny skuteczności procedur i regulaminów oraz sporządza dokumentację pokontrolną. Niezależność umożliwia bezstronny i niedwuznaczny osąd działalności poddanej kontroli.

Obiektywność kontroli rozumiana jest jako niezależna od czynników pozamerytorycznych ocena dokonywana przez kontrolujących, co oznacza, że kontrolujący nie mogą być stronniczy i nie mogą uzależniać swojej opinii od kwestii kontrolowanego tematu od opinii innych.

Odpowiedzialność kontroli wewnętrznej oznacza dokonywanie prawidłowej oceny, adekwatności, skuteczności oraz efektywności i jakości wewnętrznych systemów Banku, co oznacza prezentowanie w dokumentacji pokontrolnej sprawdzonych zadań, które wymagają podjęcia działań naprawczych, unikanie nieudomówień i nieścisłości.

Rada Nadzorcza Banku zapewnia, aby kontrola wewnętrzna i audyt były sprawowane z zachowaniem zasad zapewniających unikanie konfliktów interesów, w tym z zachowaniem zasady, że osoby przeprowadzające kontrolę wewnętrzną i audyt nie powinny być powiązane personalnie z osobami kontrolowanymi.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest dostosowany do ogólnego profilu ryzyka tj., obejmuje w szczególności obszary obciążone wysokim ryzykiem.

Przez obszary generujące wysokie ryzyko należy rozumieć te obszary działania, gdzie istnieje potencjalne niebezpieczeństwo wystąpienia nieprawidłowości, które mogą wywołać niepożądane skutki finansowe lub negatywne zjawiska godzące w bezpieczeństwo i reputację funkcjonowania Banku. W szczególności do obszarów obciążonych wysokim ryzykiem w Banku zalicza się działalność kredytową, obsługę klienta, rozliczenia, działalność kasowo-skarbcową, zarządzanie bankiem.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank identyfikuje i ocenia ryzyko bankowe. Proces efektywnej oceny ryzyka obejmuje:

- 1) określenie rodzaju i poziomu ryzyka, na które narażony jest Bank,
- 2) wyznaczenie limitów i poziomu ryzyka oraz kontrola ich przestrzegania,
- 3) analizę czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które mogą niekorzystnie wpłynąć na poziom ryzyka,
- 4) określenie możliwości Banku w ograniczaniu skutków zaistniałych zdarzeń podwyższających poziom ryzyka oraz w zapobieganiu wystąpienia takich zdarzeń w przyszłości,
- 5) wskazanie, w jakim zakresie i z jaką częstotliwością Bank powinien kontrolować określone rodzaje ryzyka,
- 6) określenie, które elementy ryzyka podlegają ocenie jakościowej, a które ocenie ilościowej.

Czynności kontrolne stanowią integralną część codziennej działalności wszystkich pracowników banku oraz umożliwiają szybkie reakcje na zmieniające się warunki.

VI. Zasady ustalania wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku.

Zasady ustalania wynagrodzenia osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku zostały zawarte w „Polityce wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko Banku Spółdzielczego w Wąsewie”.

Celem opracowania i wdrożenia Polityki wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka (zwanych dalej pracownikami istotnymi) Banku Spółdzielczego w Wąsewie, zwanej dalej „Polityką” jest:

1. określenie zasad ustalania stałych i zmiennych składników wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Wąsewie, zwanym dalej „Bankiem”, wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017r. (Dz.U. poz. 637).
 2. wspieranie prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i nie zachęcanie do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez radę nadzorczą skłonność do ryzyka,
 3. wspieranie realizacji strategii działalności oraz ograniczanie konfliktu interesów.
2. Do stanowisk istotnych o których mowa w § 24 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów oraz w uchwale 604/2014 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w Banku zalicza się:
1. Członków Rady Nadzorczej

2. Członków Zarządu,
 3. Stanowisko do spraw zgodności / kontroli wewnętrznej,
 4. Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz.
 5. Z uwagi na fakt, że Bank nie udziela kredytów przekraczających 5 mln EUR oraz Bank nie posiada jednostek istotnych w rozumieniu Rozporządzenia 575/2013 PE, do stanowisk istotnych nie zalicza się innych stanowisk.
3. Do składników wynagradzania zalicza się:

	Stałe składniki	Zmienne składniki
Przewodniczący Rady Nadzorczej	Wynagrodzenie za udział w posiedzeniu oraz udział w szkoleniach, których koszt ponosi Bank	Brak lub ewentualna premia z zysku po opodatkowaniu (zależna od wyników finansowych Banku)
Członkowie Rady Nadzorczej	Wynagrodzenie za udział w posiedzeniu oraz za udział w szkoleniach, których koszt ponosi Bank	Brak lub ewentualna premia z zysku po opodatkowaniu (zależna od wyników finansowych Banku)
Członkowie Zarządu	Składniki stałe wymienione w §2 ust.1	Premia uznaniowa
Pozostali pracownicy	Składniki stałe wymienione w §2 ust.1	Premia uznaniowa

4. Wysokość wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej ustala Zgromadzenie Przedstawicieli.
5. Rada Nadzorcza otrzymuje tylko stałe składniki wynagrodzenia lub zmienne jako premia z zysku.
6. Wysokość wynagrodzenia stałego i zmiennego dla członków Zarządu ustala Rada Nadzorcza.
7. Wysokość wynagrodzenia stałego i zmiennego dla pracowników ustala Zarząd.
8. Łączna kwota wypłaconej premii uznaniowej osobom zajmującym stanowiska istotne w Banku za dany rok nie może spowodować obniżenia wyniku finansowego do poziomu, który nie zapewni realnego przyrostu funduszy własnych Banku oraz budowy bezpiecznej bazy kapitałowej.
9. Stosując zasadę proporcjonalności Bank wypłaca całość premii uznaniowej po przyznaniu, z uwzględnieniem ust. 10.
10. Wysokość zmiennych składników wynagradzania nie może być wyższa niż 100% wynagrodzenia zasadniczego osób zajmujących stanowiska istotne, a wynagrodzenie zasadnicze powinno mieć taką wysokość, aby Bank mógł prowadzić elastyczną politykę wynagrodzeń w zakresie zmiennych składników.

11. Oceny efektów pracy członków Zarządu dokonuje Rada Nadzorcza w **terminie oceny wykonania Strategii działania** w oparciu o kryterium **ilościowe oraz jakościowe**.
12. Ocena efektów pracy obejmuje następujące wskaźniki Banku osiągnane w ostatnich trzech latach (**kryterium ilościowe**) w odniesieniu do założeń Strategii działania:
 - 1) zysk netto,
 - 2) zwrot z kapitału własnego (ROE),
 - 3) jakość portfela kredytowego,
 - 4) współczynnik kapitałowy,
 - 5) wskaźnik płynności LCR,
 - 6) wynik z tytułu rezerw celowych.
13. Ocenie podlega stopień wykonania wymienionych w ust. 12 wskaźników w odniesieniu do Strategii działania Banku w poszczególnych latach podlegających ocenie. Zmienne składniki są przyznawane w przypadku, gdy w każdym z ostatnich trzech lat plan w zakresie wskaźników wymienionych w ust. 12 był zrealizowany co najmniej w 80%.
14. **Kryteria jakościowe** oceny członków Zarządu przy przyznawaniu zmiennych składników wynagradzania to:
 - a. Uzyskane absolutorium w okresie oceny,
 - b. Pozytywna ocena rękojmi należytego wykonania obowiązków, zgodnie z art. 22aa ustawy Prawo bankowe,
 - c. Ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie ekonomiczno-finansowym w okresach objętych oceną.
15. W przypadku zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych lub zagrożenia upadłością zmiennych składników wynagradzania nie przyznaje się.
16. **Oceny efektów pracy pracowników, nie będących członkami Zarządu** dokonuje Zarząd.
17. Premię uznaniową przyznaje się pracownikom za zrealizowanie zadań w minimum 80 procentach.
18. Zarząd ocenia wykonanie zadań w cyklach kwartalnych / rocznych.
19. Po zakończeniu roku w terminie do 31 marca roku następującego po roku, za który przyznawane są zmienne składniki wynagradzania następuje ocena łączna, na podstawie której przyznawane są zmienne składniki wynagradzania.

VII. Informacje ilościowe w zakresie składników wynagradzania.

Zasady wynagradzania poszczególnych Członków Zarządu BS regulują następujące procedury:

1. „Regulamin wynagradzania Zarządu Banku Spółdzielczego w Wąsewie” wprowadzony Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 41/2013 z dnia 19.12.2013 r. z późniejszymi zmianami. Ostatnia zmiana Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 18/2017 z dnia 27 kwietnia 2017 roku.
2. „Ustalenie wynagrodzeń zasadniczych dla Zarządu Banku Spółdzielczego w Wąsewie zatrudnionego na podstawie umowy o pracę” wprowadzono Uchwałą Nr 42/2013 z dnia 19 grudnia 2013 roku. W dniu 9 listopada 2016 roku Uchwałą Nr 22/2016 dokonano ponownego ustalenia wynagrodzeń zasadniczych dla Zarządu Banku.
3. „Polityka zmiennych składników wynagradzania osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Wąsewie” wprowadzona Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 39/2013 z dnia 19.12.2013 r. zmieniona Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 47/2014 z dnia 22.12.2014 r. W związku z ogłoszeniem w dniu 24 marca 2017 roku Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku, w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, uchylono powyższą uchwałę i wprowadzono Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 16/2017 z dnia 27 kwietnia 2017 roku „Politykę wynagradzania pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko Banku Spółdzielczego w Wąsewie”, dotycząca przede wszystkim członków Zarządu.
4. „Polityka wynagrodzeń Banku Spółdzielczego w Wąsewie” wprowadzona Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 9/2015 z dnia 6 marca 2015 roku, zmieniona Uchwałą Nr 17/2017 z dnia 27 kwietnia 2017 roku.
5. „Regulamin wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego w Wąsewie” wprowadzony Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 40/2013 z dnia 19.12.2013 r. ze zmianą Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 21/2016 z dnia 9 listopada 2016 roku.

Zgodnie z w/w regulacjami Członkom Zarządu, zatrudnionym na podstawie umowy o pracę przysługuje wynagrodzenie zasadnicze, liczone na podstawie średniego zasadniczego miesięcznego wynagrodzenia przypadającego na jednego pracownika Banku zatrudnionego na czas nieokreślony.

Członkom Zarządu przysługują ponadto pozostałe składniki wynagrodzenia, premie i ewentualne nagrody oraz świadczenia związane z pracą w wysokości i na warunkach określonych Regulaminem wynagradzania pracowników w Banku Spółdzielczym w Wąsewie.

Premie i nagrody przyznawane były w 2016 roku przez Radę Nadzorczą, zgodnie z wytycznymi „Polityki zmiennych składników wynagrodzeń dla osób zajmujących

stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Wąsewie”. Wysokość wynagrodzenia zmiennego ustalana jest przez Radę Nadzorczą, na podstawie oceny efektów pracy osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz sytuacji ekonomicznej Banku.

Ocena efektów pracy obejmuje następujące wskaźniki Banku osiągnięte w ostatnich trzech latach (kryterium ilościowe) w odniesieniu do założonego planu ekonomiczno - finansowego:

- 7) zysk netto,
- 8) zwrot z kapitału własnego (ROE),
- 9) jakość portfela kredytowego,
- 10) współczynnik wypłacalności,

Kryteria jakościowe oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze przy przyznawaniu zmiennych składników wynagradzania to:

- 1) Uzyskane absolutorium w okresie oceny,
- 2) Brak wyroków skazujących za nadużycia finansowe,
- 3) Ogólna dobra ocena przez Radę Nadzorczą realizacji zadań zawartych w planie ekonomiczno-finansowym w okresach objętych oceną.

W przypadku zagrożenia niespełnienia wymogów ostrożnościowych lub zagrożenia upadłością, zmiennych składników wynagradzania nie przyznaje się.

Łączna kwota wypłaconej premii uznaniowej osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Banku za dany rok nie może spowodować obniżenia wyniku finansowego Banku do poziomu, który nie zapewni realnego przyrostu funduszy własnych Banku oraz budowy bezpiecznej bazy kapitałowej.

Łączna kwota wypłaconego wynagrodzenia zmiennego osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku za dany rok nie może przekroczyć 20% wyniku finansowego netto Banku za ten rok. W przypadku, gdy łączna kwota zmiennego wynagrodzenia w danym roku nie przekroczy 2% funduszy własnych Banku uznaje się ją za nieistotną i nie podlega odroczeniu na okres trzech lat tj. jest wypłacana w wysokości 100% przyznanego wynagrodzenia zmiennego.

Średnia premia za 2016 rok wyniosła 15 % wynagrodzeń zasadniczych i stanowi tożsamy wskaźnik ze wskaźnikiem wypłaconych premii dla pracowników Banku. Premia była mniejsza niż w 2015 roku o 12,50 %. Nagrody nie były wypłacane.

VIII. W 2016 roku Rada Nadzorcza Banku odbyła 5 posiedzeń.

IX. W 2016 roku nie odnotowano strat z tytułu ryzyka operacyjnego.

X. Fundusze własne

1. Fundusze własne Banku składają się z kapitału podstawowego Tier I. Bank nie posiada pozycji kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II.
2. Poniższe zestawienie przedstawia poziom poszczególnych pozycji funduszy własnych Banku według stanu na dzień 31.12.2016 roku.

I	Kapitał podstawowy Tier I	10 587 426,49 zł
	1. Kapitał założycielski	10 369 787,62 zł
	wpłacony fundusz udziałowy wg stanu na dzień 31.12.2011r.	1 291 185,00 zł
	- pomniejszony o wypłaty udziałów w 2012 roku	-108 360,00 zł
	Fundusz udziałowy przyjęty do wyliczenia kapitału – kwota bazowa	1 182 825,00 zł
	A. Limit 60% w zakresie stosowania zasady praw nabytych	709 695,00 zł
	Wypłaty z funduszu udziałowego w latach 2013 – 2016	562 905,00 zł
	B. Fundusz udziałowy pomniejszony o wypłaty z lat 2012 – 2016	619 920,00 zł
	Mniejsza z wartości pkt A i B przyjęta do funduszy własnych	619 920,00 zł
	a) Wartość funduszu udziałowego przyjęta do kapitału Tier I	619 920,00 zł
	c) fundusz zasobowy	9 614 299,09 zł
	d) fundusz rezerwowy	135 568,53 zł
	2. Pozycje - dodatkowe kapitału podstawowego Tier I	249 407,38 zł
	a) fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyka działalności bankowej	190 000,00 zł
	b) niepodzielony zysk z lat ubiegłych	
	c) skumulowane inne całkowite dochody	59 407,38 zł
	3. Pozycje pomniejszające kapitał podstawowy Tier I	-31 768,51 zł
	a) wartości niematerialne i prawne	-5 575,56 zł
	b) niepokryta strata z lat ubiegłych	
	c) strata w trakcie zatwierdzania	
	d) inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	-26 192,95 zł
II	Kapitał dodatkowy Tier I	0,00 zł
	1. Kapitał z aktualizacji wyceny majątku	0,00 zł
III	KAPITAŁ TIER I	10 587 426,49 zł
IV	Kapitały Tier II	0,00 zł
V	Fundusze pomniejszające kapitały własne Banku	
	1. Brakująca kwota rezerw na ryzyko związane z działalnością Banku	
	2. Inne pomniejszenia	
	a) zaangażowanie kapitałowe banku w instytucje finansowe i banki (par. 5.1 Uchwały KNF z 17.12.2008r.	
VI	Kapitały własne Banku na dzień 31.12.2016r.	10 587 426,49 zł

XI. Adekwatność kapitałowa

1. Metody wyliczania wymogów kapitałowych minimalnych i wewnętrznych zawiera: Procedura „Wewnętrzny proces oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Wąsewie” oraz „Instrukcja oceny adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Wąsewie” stanowiące załącznik do niniejszej Informacji.
2. Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem dla każdej z klas ekspozycji.

Wyszczególnienie:	Wartość ekspozycji:	Wartość ekspozycji ważonej ryzykiem:	Wymóg kapitałowy:
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	8 368 622	0	0
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	1 000 000	200 000	16 000
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	17 760	3 552	284
Ekspozycje wobec instytucji	6 359 105	165 736	13 259
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	-	-	-
Ekspozycje detaliczne	10 886 482	6 557 630	524 611
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	39 506 151	23 469 642	1 877 571
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązań	493 777	554 190	44 335
Ekspozycje kapitałowe	1 214 137	1 214 137	97 131
Inne pozycje	2 682 141	1 312 162	104 973
RAZEM:	70 528 175	33 477 049	2 678 164

3. Poniższe zestawienie przedstawia poziom minimalnych wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1.	ryzyko kredytowe	2 678 164,02
2.	ryzyko rynkowe	0,00
3.	przekroczenie limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	0,00
4.	przekroczenie progu koncentracji kapitałowej	0,00
5.	ryzyko operacyjne	497 168,17
	RAZEM	3 175 332,19

Bank uznaje, że wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe jest wystarczający o ile nie zostaje przekroczony wskaźnik wyliczony wg poniższych zasad:

- 1) Bank wyodrębnia aktywa i zobowiązania pozabilansowe według wartości bilansowej, z przypisanymi wagami ryzyka **75%** i więcej,
- 2) ustalana jest nadwyżka aktywów i zobowiązań pozabilansowych z przypisanymi wagami ryzyka **75%** i więcej, ponad **70%** sumy aktywów według wartości bilansowej i udzielonych zobowiązań pozabilansowych (w ujęciu netto),
- 3) wyliczona zostaje średnia ważona waga ryzyka dla należności o wagach ryzyka **75%** i więcej - średnia ważona jest wartością bilansową (wartością netto) ekspozycji.

Na dzień 31.12.2016r. wystąpiło przekroczenie akceptowalnego udziału aktywów i zobowiązań pozabilansowych o podwyższonych wagach ryzyka czyli **75%** i więcej na poziomie do **70%** sumy aktywów, według wartości bilansowej powiększonych o udzielone zobowiązania pozabilansowe dotyczącego ryzyka kredytowego.

4. Poniższe zestawienie przedstawia poziom wewnętrznych wymogów kapitałowych :

Rodzaj ryzyka	31.12.2015	30.06.2016	30.09.2016	31.12.2016
Ryzyko kredytowe	2 840 557,56	2 699 787,04	2 708 544,96	2 678 164,02
Ryzyko operacyjne	501 356,03	497 168,17	497 168,17	497 168,17
Łączny minimalny wymóg kapitałowych	3 341 913,59	3 196 955,21	3 205 713,13	3 175 332,19
Dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe	283 243,47	160 627,47	125 176,01	54 917,91
Dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne	0,00	0,00	0,00	0,00
Dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko koncentracji zaangażowań, z tego:	0,00	0,00	0,00	0,00
koncentracji dużych zaangażowani		0,00	0,00	0,00
koncentracji w sektor gospodarki		0,00	0,00	0,00
koncentracji przyjętych form zabezpieczenia	0,00	0,00	0,00	0,00
koncentracji zaangażowań w jednorodny instrument finansowy	0,00	0,00	0,00	0,00
Dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, z tego:	53 134,88	44 661,03	51 994,58	91 785,20
Przeszacowania		0,00	0,00	0,00
Bazowe	51 873,48	43 606,08	51 026,72	50 167,65
opcji klienta		0,00	0,00	0,00
krzywej dochodowości	1 261,40	1 054,95	967,86	41 617,55
Dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko płynności	0,00	0,00	0,00	0,00
Dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko wyniku finansowego	0,00	47 000,00	43 000,00	223 000,00

Dodatkowy wymóg kapitałowy na ryzyko kapitałowe, z tego:	0,00	0,00	0,00	0,00
koncentracji funduszu udziałowego	0,00	0,00	0,00	0,00
koncentracji „dużych” udziałów	0,00	0,00	0,00	0,00
Łączna wartość dodatkowych (wewnętrznych) wymogów kapitałowych	336 378,35	252 288,50	220 170,59	369 703,11
Sumaryczny wewnętrzny wymóg kapitałowy	3 678 291,94	3 449 243,71	3 425 883,72	3 545 035,30
Współczynnik kapitałowy (%)	23,12%	25,94%	25,83%	26,67%
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy (%)	21,00%	24,04%	24,17%	23,89%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	23,12%	25,94%	25,83%	26,67%
Współczynnik kapitału Tier I	23,12%	25,94%	25,83%	26,67%

5. Wskaźnik dźwigni finansowej (LR) wyniósł 15,01%.

XI. Ryzyko operacyjne

1. Bank Spółdzielczy w Wąsewie wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne oblicza metodą podstawowego wskaźnika **bazowego** określony jako stały procent średniego rocznego wyniku odsetkowego definiowanego jako suma wyniku odsetkowego netto i pozostałych przychodów operacyjnych z ostatnich trzech lat poprzedzających rok, w którym obowiązuje wymóg według wzoru:

$$K = \frac{\sum_{i=-3}^{-1} \max(w_i; 0)}{n} \times 15\%$$

gdzie:

w_i – roczny wynik w i-tym roku,
n – liczba lat w których w_i > 0

Przy obliczaniu wymogu na dany rok obrotowy (i=0) uwzględnia się rok, na koniec którego dokonuje się obliczeń (i= -1) i dwa kolejne lata go poprzedzające (i= -2, -3)

Średni wynik ustalony zgodnie z przepisami Rozporządzenia UE 575/2013 art.315,316

2013 rok	-	3 160 407,95 zł
2014 rok	-	3 439 345,67 zł
2015 rok	-	3 343 609,88 zł

Ogółem: - 9 943 363,50 zł. : 3 = **3 314 454,50 zł**

K = 3 314 454,50 x 15% = 497 168,17 zł

Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego w 2016 roku wynosi - **497,00 tys. zł.**, natomiast w 2015r. wynosił 501 tys. zł. Wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego w stosunku do roku ubiegłego spadł o 4 tys. zł. w związku z niższym wynikiem finansowym osiągniętym w 2015r.

2. Analiza ryzyka operacyjnego przeprowadzana jest na podstawie Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym oraz Instrukcji sporządzania informacji zarządczej w cyklach kwartalnych. Analizie poddawany jest rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego, czynniki ryzyka oraz prezentowane są wnioski zawierające propozycje działań, zmierzających do minimalizowania skutków występowania incydentów ryzyka operacyjnego.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego prowadzony jest w 7 kategoriach:

1. Oszustwa zewnętrzne,
2. Oszustwa wewnętrzne,
3. Polityka kadrowa i bezpieczeństwo w miejscu pracy,
4. Klienci, produkty i praktyki biznesowe,
5. Uszkodzenia aktywów,
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów,
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami, oraz trzech liniach biznesowych
 1. Bankowość komercyjna,
 2. Bankowość detaliczna,
 3. Płatność i rozliczenia.

W 2016r. zarejestrowano następującą ilość zdarzeń ryzyka operacyjnego:

Lp	Kategoria zdarzeń	Ilość zdarzeń
1	Oszustwa wewnętrzne	0
2	Oszustwa zewnętrzne	0
3	Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	0
4	Klienci i produkty i praktyka biznesowa	0
5	Uszkodzenia aktywów	0

6	Zakłócenia działalności i błędy systemów	5
7	Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	11

W ramach analizy ryzyka operacyjnego Bank sporządza zestawienie strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego w układzie tzw. Macierzy bazylejskiej ryzyka operacyjnego, tj. kompilacji linii biznesowych i rodzajów ryzyka.

Straty brutto w układzie macierzy bazylejskiej:

LINIA: BANKOWOŚĆ KOMERCYJNA	
Rodzaj zdarzenia w ramach linii	KOSZTY (w zł)
1. Oszustwo zewnętrzne	0,00
2. Oszustwo wewnętrzne	0,00
3. Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	0,00
4. Klienci, produkty i praktyka biznesowa	0,00
5. Uszkodzenia aktywów	0,00
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów	0,00
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	0,00
LINIA: BANKOWOŚĆ DETALICZNA	
0,00	
Rodzaj zdarzenia w ramach linii	KOSZTY
1. Oszustwo zewnętrzne	0,00
2. Oszustwo wewnętrzne	0,00
3. Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	0,00
4. Klienci, produkty i praktyka biznesowa	0,00
5. Uszkodzenia aktywów	0,00
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów	0,00
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	0,00
LINIA: PŁATNOSCI I ROZLICZENIA	
0,00	
Rodzaj zdarzenia w ramach linii	KOSZTY
1. Oszustwo zewnętrzne	0,00
2. Oszustwo wewnętrzne	0,00
3. Praktyka kadrowa i bezpieczeństwo pracy	0,00
4. Klienci, produkty i praktyka biznesowa	0,00
5. Uszkodzenia aktywów	0,00
6. Zakłócenia działalności i błędy systemów	0,00
7. Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	0,00
Razem koszty Ryzyka operacyjnego:	0,00
W tym:	0,00
Koszty linii Bankowość Komercyjna	0,00
Koszty linii Bankowość Detaliczna	0,00
Koszty linii Płatności i rozliczenia	0,00

Na podstawie analizy występowania incydentów ryzyka operacyjnego w 2016r. oraz skutków tych zdarzeń należy stwierdzić, że:

1. Straty finansowe (w tym utracone korzyści) – nie wystąpiły,
2. Straty niefinansowe – nie wystąpiły.
3. Ryzyko operacyjne w Banku jest na umiarkowanie niskim poziomie, a prowadzone i planowane działania powodują, że utrzymuje się na niezmiennym poziomie. Działania długofalowe związane ze sprzedażą usług elektronicznych oraz szkoleniami pracowników powinny się przyczynić do dalszego zmniejszania się skutków ryzyka operacyjnego.

XIV. Informacja dotycząca zabezpieczeń przyjętych w Banku i zasad ich wyceny.

1. Rodzaje zabezpieczeń przyjmowanych przez Bank oraz zasady ich wyceny reguluje „Instrukcja prawnych form zabezpieczenia wierzytelności”, przyjęta do stosowania w Banku Spółdzielczym w Wąsewie. Powyższa Instrukcja określa obowiązujące w Banku Spółdzielczym w Wąsewie formy, zasady i tryb przyjmowania prawnych zabezpieczeń kredytów oraz innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym ze wskazaniem zabezpieczeń, które Bank może uwzględnić w kalkulacji wymogu kapitałowego oraz pomniejszania podstawy naliczenia rezerwy celowej.
2. Zabezpieczenie wierzytelności ma na celu zapewnienie zwrotu należności Banku w szczególności z tytułu udzielonego kredytu, pożyczki wraz z odsetkami, prowizjami i innymi kosztami Banku, lub wykonania przez dłużnika innego zobowiązania pieniężnego wobec Banku, w razie gdyby dłużnik nie wywiązał się w terminie z warunków umowy.
3. Bank ustala formę zabezpieczenia w porozumieniu z wnioskodawcą, biorąc pod uwagę:
 - 1) typowe oraz indywidualne ryzyko związane z zawarciem umowy z wnioskodawcą, w tym:
 - a) ryzyko branży,
 - b) sytuację finansową i gospodarczą wnioskodawcy,
 - c) status prawny wnioskodawcy,
 - d) przebieg dotychczasowej współpracy z Bankiem lub opinie banków, z którymi wnioskodawca dotychczas współpracował,
 - e) rodzaj i wysokość wierzytelności oraz okres kredytowania,
 - f) cechy danego zabezpieczenia wynikające z regulujących je przepisów ogólnych i wewnętrznych Banku (w tym sposób ustanowienia zabezpieczenia, przesłanki

i zakres odpowiedzialności wynikającej z zabezpieczenia, sposób realizacji uprawnień Banku), w szczególności:

- realną możliwość zaspokojenia roszczeń Banku z ustanowionego zabezpieczenia w możliwie najkrótszym czasie z przyjętego zabezpieczenia,
- płynność zabezpieczenia,
- istniejące już obciążenia na rzeczy mającej stanowić przedmiot zabezpieczenia, w przypadku zabezpieczeń rzeczowych oraz sytuację finansową i gospodarczą osoby trzeciej zobowiązującej się do zaspokojenia roszczeń Banku za wnioskodawcę oraz jej powiązania personalne i kapitałowe z innymi podmiotami, w przypadku zabezpieczeń osobistych,
- możliwość pomniejszenia podstawy tworzenia rezerw celowych na należności Banku, na zasadach określonych w przepisach w sprawie tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz w aktualnych przepisach wewnętrznych Banku w tym zakresie,
- możliwość uwzględnienia w rachunku wymogów kapitałowych efektu redukcji ryzyka kredytowego w wyniku przyjętych zabezpieczeń, spełniających kryteria określone w obowiązujących w Banku regulacjach;

2) przewidywany koszt ustanowienia zabezpieczenia, który obejmuje:

- a) należności podatkowe, w tym podatek od czynności cywilnoprawnych, opłaty skarbowe,
- b) opłaty notarialne,
- c) opłaty sądowe,
- d) opłaty o charakterze cywilnoprawnym.

3) przewidywany nakład pracy Banku związany z monitorowaniem stanu zabezpieczeń oraz koszt dochodzenia roszczeń z przedmiotu zabezpieczenia, z zastrzeżeniem ponoszenia kosztów koniecznych;

4) zasady stosowania odpowiednich form zabezpieczeń określone w odrębnych uregulowaniach wewnętrznych Banku.

4. Rozróżnia się w szczególności następujące formy zabezpieczenia:

- 1) weksel in blanco;
- 2) depozyt bankowy;
- 3) kaucja pieniężna;
- 4) blokada środków pieniężnych na rachunku bankowym;
- 5) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym;
- 6) poręczenie według prawa cywilnego;
- 7) poręczenie wekslowe;
- 8) gwarancja;
- 9) przelew wierzytelności na zabezpieczenie;
- 10) cesja praw z umów ubezpieczenia;

- 11) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku/przeniesienie własności;
 - 12) przewłaszczenie na zabezpieczenie rzeczy oznaczonych co do tożsamości/przeniesienie własności;
 - 13) zastaw rejestrowy;
 - 14) zastaw zwykły;
 - 15) zastaw finansowy;
 - 16) hipoteka;
 - 17) hipoteka przymusowa;
 - 18) akt notarialny, w którym dłużnik poddaje się egzekucji w formie aktu notarialnego na podstawie art. 777 Kodeksu postępowania cywilnego;
 - 19) przystąpienie do długu;
 - 20) przejęcie długu;
 - 21) ubezpieczenie kredytu;
5. Podstawowy podział zabezpieczeń dokonywany jest w oparciu o kryterium zakresu odpowiedzialności dłużnika:
- 1) zabezpieczenia osobiste, które charakteryzują się odpowiedzialnością osobistą osoby dającej zabezpieczenie, całym jej majątkiem do wysokości zadłużenia (w szczególności poręczenie według prawa cywilnego, weksel in blanco, poręczenie wekslowe, przystąpienie do długu, przejęcie długu);
 - 2) zabezpieczenia rzeczowe, które ograniczają odpowiedzialność osoby dającej zabezpieczenie do poszczególnych składników jej majątku, ale dają wierzycielowi pierwszeństwo zaspokojenia z obciążonej rzeczy przed wierzycielami osobistymi dłużnika (w szczególności kaucja, zastaw rejestrowy i zwykły, przewłaszczenie, hipoteka).
6. Podstawowymi formami zabezpieczenia, ustanawianymi obowiązkowo w Banku są:
- 1) weksel in blanco kredytobiorcy wraz z deklaracją wekslową;
 - 2) akt notarialny, w którym dłużnik poddaje się egzekucji na podstawie art.777 § 1 pkt 4, pkt 5 lub pkt 6 Kodeksu postępowania cywilnego, wymagany w przypadku:
 - a) kredytobiorcy, gdy pojedyncza wierzytelność Banku przekracza kwotę 100.000,00 złotych, przy czym wymóg ten nie dotyczy transakcji kredytowych:
 - odnawianych do kwoty 100.000,00 zł,
 - zawieranych na podstawie ustawy Prawo Zamówień Publicznych, w tym z Jednostkami Samorządu Terytorialnego,
 - zawieranych ze zrzeszonymi Bankami Spółdzielczymi,
 - b) dłużników rzeczowych (hipoteka, zastaw, przewłaszczenie) niebędących kredytobiorcami, gdy kwota wierzytelności przekracza 100.000,00 złotych
 - c) poręczycieli według prawa cywilnego, gdy kwota poręczenia przekracza 100.000,00 złotych;
 - 3) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym w Banku, gdy kredytobiorca posiada rachunek bankowy i o ile nie narusza to zawartych wcześniej przez kredytobiorcę umów.

- 7.1. Wartość przyjmowanego przez Bank zabezpieczenia uzależniona jest od:
- 1) oceny zdolności kredytowej wnioskodawcy w przypadku kredytowania osób fizycznych;
 - 2) grupy ryzyka w przypadku kredytowania działalności gospodarczej, chyba, że odrębne uregulowania wewnętrzne Banku stanowią inaczej.
- 7.2 W przypadku zabezpieczenia wierzytelności w formie przeniesienia na Bank przez dłużnika lub osobę trzecią, do czasu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją prawa własności rzeczy ruchomej stanowiącej środek trwały (przewłaszczenie rzeczy ruchomej) lub ustanowienia zastawu rejestrowego na rzeczy ruchomej stanowiącej środek trwały, z zastrzeżeniem ust. 10 - do ustalenia wartości zabezpieczenia należy przyjąć aktualną wartość przedmiotu przewłaszczenia/zastawu, przy czym podstawę wyliczenia tej wartości stanowi:
- 1) wartość określona w aktualnej wycenie niezależnego rzeczoznawcy majątkowego, w przypadku zastawu rejestrowego, zweryfikowana aktualną polisą ubezpieczeniową i cenami giełdowymi/ rynkowymi/ komisowymi, lub
 - 2) wartość określona na innej podstawie niż wycena rzeczoznawcy, w przypadkach gdy:
 - a) rzeczy ruchome występują w obrocie rynkowym – ich wartość można przyjąć na podstawie aktualnej polisy ubezpieczeniowej po jej zweryfikowaniu z cenami giełdowymi/ rynkowymi/ komisowymi, lub udokumentowanej ceny giełdowej/ rynkowej/ komisowej,
 - b) rzeczy ruchome są nowe, zakupione i dostarczone nabywcy— wartość ich może być ustalona według faktury zakupu, po jej zweryfikowaniu z aktualną polisą ubezpieczeniową. Za rzecz nową uznaje się rzecz zakupioną do 6 miesięcy od daty złożenia wniosku kredytowego.
- 7.3 W przypadku zabezpieczenia wierzytelności w formie przeniesienia na Bank przez dłużnika lub osobę trzecią, do czasu spłaty zadłużenia wraz z należnymi odsetkami i prowizją prawa własności rzeczy ruchomej stanowiącej środek obrotowy (przewłaszczenie rzeczy ruchomej) lub ustanowienia zastawu rejestrowego na rzeczy ruchomej stanowiącej środek obrotowy, z zastrzeżeniem ust. 10 - do ustalenia wartości zabezpieczenia w przypadku braku wyceny niezależnego rzeczoznawcy należy przyjąć aktualną wartość przedmiotu przewłaszczenia/zastawu, przy czym podstawę wyliczenia tej wartości stanowi:
- 1) aktualna wartość rzeczy ustalona na podstawie ceny zakupu lub technicznego kosztu wytworzenia, po jej zweryfikowaniu z cenami giełdowymi/ rynkowymi/ komisowymi;
 - 2) wartość rzeczy określona w aktualnej polisie ubezpieczeniowej po jej zweryfikowaniu z cenami giełdowymi/ rynkowymi/ komisowymi, lub udokumentowana cena giełdowa/ rynkowa/ komisowa.
- 7.4. W przypadku zabezpieczenia wierzytelności przez ustanowienie hipoteki na nieruchomości - wartość zabezpieczenia ustalana jest na podstawie:
- 1) wysokości wpisanej hipoteki, jeżeli wysokość hipoteki nie zabezpiecza 100% kwoty wierzytelności, przy czym uwzględniona wysokość wpisanej hipoteki nie może być wyższa niż wartość rynkowa nieruchomości;
 - 2) wartości rynkowej nieruchomości, ustalonej w oparciu o:

- a) aktualną wycenę nieruchomości dokonaną przez niezależnego rzeczoznawcę, pomniejszoną o powstałe wcześniej obciążenia i opróżnione miejsca hipoteczne w granicach wygasłej hipoteki do których właściciel nieruchomości posiada prawo rozporządzania, (jeżeli nie uwzględnia tego wycena rzeczoznawcy) przy czym:
 - jeżeli obciążenia dotyczą wpisanych przed 20.02.2011 r. hipotek zwykłych spłaconych wierzytelności, Bank dopuszcza możliwość nieuwzględniania ich w wyliczeniu wartości nieruchomości, pod warunkiem otrzymania pisemnej zgody wierzyciela na wykreślenie tych wpisów oraz zobowiązania dłużnika do złożenia opłaconego wniosku do Sądu o ich wykreślenie, w terminie możliwym do wykonania,
 - jeżeli obciążenia dotyczą wpisanych przed 20.02.2011 r. hipotek zwykłych i/lub kaucyjnych na rzecz Banku, dopuszcza się pomniejszenie wartości nieruchomości o kwotę zaangażowania Banku z tytułu zabezpieczonych hipoteką wierzytelności,
- b) cenę wykazaną w umowie sprzedaży sporządzonej w formie Aktu notarialnego, w przypadku nowego lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego wybudowanego przez dewelopera lub spółdzielnię mieszkaniową,
- c) w oparciu o decyzję Zarządu Banku dopuszczalne jest również ustalenie wartości nieruchomości na podstawie:
 - aktualnej polisy ubezpieczeniowej nieruchomości, lub
 - danych z GUS - w przypadku gruntów rolnych, lub prowadzonego rejestru cen rynkowych;
 - cen rynkowych lub danych z GUS lub aktu zakupu – w przypadku działek niezabudowanych;

7.5. Jeżeli zabezpieczenie wierzytelności Banku stanowi poręczenie według prawa cywilnego lub poręczenie wekslowe osoby fizycznej:

- 1) kwotę poręczanego zobowiązania, pod warunkiem jednak, że sytuacja finansowa poręczyciela jest co najmniej tak dobra, jak sytuacja finansowa wnioskodawcy, a w szczególności dochody poręczyciela kształtują się na poziomie zbliżonym do dochodów wnioskodawcy. Bank dokonuje w tym celu oceny zdolności kredytowej poręczyciela według kryteriów obowiązujących przy udzielaniu przez Bank kredytów;
- 2) jeżeli poręczyciel nie spełnia wymogów określonych w pkt 1, do ustalenia wartości zabezpieczenia przyjmuje się taką kwotę, jaką przy uwzględnieniu sytuacji majątkowej poręczyciela, mógłby on uzyskać w Banku jako kredytobiorca, w przypadku ubiegania się o kredyt gotówkowy dla osób fizycznych.

7.6. Jeżeli zabezpieczenie wierzytelności Banku stanowi poręczenie według prawa cywilnego lub poręczenie wekslowe podmiotu (o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, posiadającego zdolność kredytową) - do ustalenia wartości zabezpieczenia można przyjąć kwotę poręczanego zobowiązania, jeżeli łączna kwota poręczenia udzielonego przez poręczyciela jednemu dłużnikowi nie przekroczy 15% aktywów netto poręczyciela, pomniejszonych o należne, lecz nie wniesione wkłady na poczet kapitałów (funduszy) podstawowych spółek akcyjnych i spółdzielni.

7.7. Jeżeli zabezpieczenie wierzytelności Banku stanowi przelew wierzytelności z kontraktu/umowy – do ustalenia wartości zabezpieczenia należy przyjąć wartości netto towarów lub usług, bez podatku VAT, uwzględniając indywidualne warunki umowy/kontraktu, w tym:

- 1) terminy płatności;
 - 2) tryb zgłaszania i załatwiania reklamacji;
 - 3) terminy wypowiedzenia;
 - 4) zabezpieczenie realizacji umowy/kontraktu.
- 7.8. Przed udzieleniem kredytu pracownik Banku ma obowiązek dokonania oceny zabezpieczeń rzeczowych kredytu w czasie inspekcji, o ile procedury szczegółowe nie stanowią inaczej.
- 7.9. W przypadku powzięcia wątpliwości, co do wartości proponowanego zabezpieczenia, Bank powinien zlecić dokonanie wyceny przez niezależnego rzeczoznawcę na koszt Kredytobiorcy.
- 7.10. W przypadku zastawu rejestrowego, zabezpieczającego kilka wierzytelności Banku, Bank ustala aktualną wartość zabezpieczenia według zasad określonych w Instrukcji, pomniejszając ją o powstałe wcześniej obciążenia wynikające z wcześniejszych wpisów zastawów rejestrowych, przy czym:
- 1) jeżeli obciążenia dotyczą wpisanych zastawów rejestrowych spłaconych wierzytelności, Bank dopuszcza możliwość nieuwzględniania ich w wyliczeniu wartości przedmiotu zabezpieczenia, pod warunkiem otrzymania pisemnej zgody wierzyciela na wykreślenie tych wpisów oraz zobowiązania dłużnika do złożenia opłaconego wniosku do Sądu o ich wykreślenie, w terminie możliwym do wykonania;
 - 2) jeżeli obciążenia dotyczą wpisanych zastawów na rzecz Banku, dopuszcza się pomniejszenie wartości przedmiotu zabezpieczenia o kwotę zaangażowania Banku z tytułu zabezpieczonych zastawem rejestrowym wierzytelności.
- 7.11. Jako kwota zabezpieczeń do ewidencji księgowej w systemie operacyjnym na kontach pozabilansowych przyjmuje się:
- w przypadku ustanowienia hipoteki : saldo kredytu x wskaźnik 170%,
 - w przypadku pozostałych rodzajów zabezpieczeń :
kwota kredytu x wskaźnik 100%.

XV. Informacje wymagane przez Zasady Ładu korporacyjnego.

1. Polityka w zakresie stosowania „Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” oraz Oświadczenie Zarządu w sprawie stosowania w Banku Zasad Ładu Korporacyjnego stanowią załączniki do niniejszej Informacji.
2. Struktura organizacyjna Banku stanowi załącznik do niniejszej Informacji.
3. Polityka Informacyjna przyjęta w Banku stanowi załącznik do niniejszej Informacji.
4. Wyniki oceny stosowania Ładu korporacyjnego przeprowadzone przez Radę Nadzorczą przedstawiają się następująco:

„Ocena stosowania Zasad ładu korporacyjnego

w Banku Spółdzielczym w Wąsewie

W związku z zapisami Instrukcji sporządzania informacji zarządczej Rada Nadzorcza Banku przeprowadziła ocenę stosowania zasad ładu korporacyjnego.

Ocenę przeprowadzono w oparciu o raporty przedłożone przez Zarząd, a sporządzone przez Komórkę ds. ryzyka braku zgodności. W wyniku przeglądu stwierdzono, że Zarząd Banku wprowadził „Zasady Ładu Korporacyjnego” określone w dokumencie Komisji Nadzoru Finansowego poprzez uchwalenie „Polityki zarządzania ładem korporacyjnym w Banku Spółdzielczym w Wąsewie”, zgodnie z zasadą proporcjonalności i adekwatności wynikającą ze skali, charakteru działalności oraz specyfiki Banku.

Na podstawie Uchwały Nr 218/2014 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 22 lipca 2014 roku w sprawie wydania „Zasad ładu korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” została opracowana w Banku Spółdzielczym w Wąsewie „Polityka zarządzania ładem Korporacyjnym Banku Spółdzielczego w Wąsewie” i przyjęta :

- 1) Uchwałą Nr 92/2014 z dnia 20.10.2014 r. Zarządu Banku Spółdzielczego w Wąsewie w sprawie : przyjęcia „Polityki i w zakresie stosowania „Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” w Banku Spółdzielczym w Wąsewie”;
- 2) Uchwałą Nr 29/2014 z dnia 29.10.2014 r. Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Wąsewie w sprawie: przyjęcia „Polityki w zakresie stosowania „Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych” w Banku Spółdzielczym w Wąsewie”;
- 3) Uchwałą Nr 2/2015 z dnia 22.03.2015 r. Zebrania Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Wąsewie w sprawie: przyjęcia „Zasad Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych”.

Polityka zarządzania ładem korporacyjnym stanowi zbiór zasad określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne Banku w tym relacje z udziałowcami Banku i klientami, organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania. Na podstawie oceny Rada stwierdza:

1. Polityka zarządzania ładem korporacyjnym stanowi istotny dokument programowy w strategicznej polityce korporacyjnej oraz wpływa na kształtowanie właściwych zasad postępowania Banku.
2. Bank będąc instytucją zaufania publicznego prowadzi działalność z zachowaniem najwyższej staranności, przykładając szczególną wagę do profesjonalizmu i etyki osób wchodzących w skład organów podmiotów nadzorowanych.

3. Dobre relacje Banku z klientami budują zaufanie do Banku, stąd dbałość o klienta jest jednym z nadrzędnych celów strategicznych.
4. Rzetelne informowanie klientów o oferowanej usłudze czy produkcie w sposób zrozumiały dla przeciętnego odbiorcy z uwzględnieniem ryzyka z nią związanego jest podstawowym obowiązkiem pracowników Banku i jest realizowany na etapie komunikacji marketingowej oraz nawiązywania stosunku prawnego i doboru odpowiedniej dla klienta usługi czy produktu finansowego.
5. Bank może skutecznie realizować wyznaczone cele strategiczne, dzięki właściwej strukturze organizacyjnej, poddawanej okresowym przeglądom oraz odpowiednim systemem kontroli wewnętrznej, audytu i zarządzania ryzykiem.
6. Polityka wynagrodzeń stanowi istotny element rozwoju i bezpieczeństwa funkcjonowania Banku i stanowi elementy zapobiegające nadmiernej ekspozycji banku na ryzyko.
7. Polityka informacyjna Banku służy budowie właściwych relacji, w szczególności poprzez ułatwianie dostępu do informacji zarówno klientom, jak i udziałowcom.
8. Bank wykazuje troskę o ochronę praw i rozwój pracowników budujących wartość i reputację instytucji.

Tekst „Polityki zarządzania łaodem korporacyjnym w Banku Spółdzielczym w Wąsewie” (zwanej dalej też „Polityką”) dostępny jest na stronie internetowej Banku pod adresem: www.bswasewo.pl

Główne postanowienia „Zasad Ładu Korporacyjnego”, które, zgodnie z zasadą proporcjonalności, w ocenie Banku nie stosują się do Banku lub stosowane są w zmodyfikowanej postaci zostały wymienione w Oświadczeniu Zarządu w sprawie stosowania Zasad ładu korporacyjnego, zamieszczonego na stronie internetowej Banku.

Na podstawie przeprowadzonego przeglądu, Rada Nadzorcza stwierdza, że w 2016 roku Bank przestrzegał wszystkich zasad zawartych w Polityce zarządzania łaodem korporacyjnym z uwzględnieniem wyżej wymienionych odstępstw. Bank dąży do zapewnienia jak największej transparentności swoich działań, należytej jakości komunikacji z klientami oraz ochrony praw udziałowców, także w obszarach nie regulowanych przepisami prawa.

Rada Nadzorcza ocenia pozytywnie przestrzeganie przez Bank Zasad ładu korporacyjnego, opracowanych przez Komisję Nadzoru Finansowego.”

XVI. Informacje określone w § 111 Ustawy Prawo bankowe.

1. Stosowane stawki oprocentowania środków na rachunkach bankowych, kredytów i pożyczek dostępne są w placówkach Banku oraz na stronie internetowej Banku www.bswasewo.pl
2. Stosowane stawki prowizji i wysokość pobieranych opłat dostępne są w placówkach Banku oraz na stronie internetowej Banku www.bswasewo.pl.
3. Terminy kapitalizacji odsetek są uzależnione od oferowanego produktu i są określone w Regulaminie poszczególnych produktów bankowych.
4. Stosowane kursy walutowe są zgodne z kursami Banku Zrzeszającego, gdyż bank nie prowadzi działalności walutowej.
5. Bilans z opinią biegłego rewidenta za 2016 rok stanowią załącznik do niniejszej Informacji.
6. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej banku:

Zarząd Banku:

- 1) Maria Mścichowska – Prezes Zarządu,
- 2) Urszula Zalewska – Wiceprezes Zarządu,
- 3) Marta Powierża – Wiceprezes Zarządu / Główny Księgowy.

Rada Nadzorcza Banku:

- 1) Janina Gocłowska – Przewodnicząca Rady,
- 2) Janusz Kowalczyk – Z-ca Przewodniczącej Rady,
- 3) Tadeusz Łoniewski – Sekretarz Rady,
- 4) Janusz Dzikowski – Członek Rady,
- 5) Marianna Kopańska – Członek Rady,
- 6) Józef Równy – Członek Rady,
- 7) Sylwester Sot – Członek Rady.

7. Osoby upoważnione do zaciągania zobowiązań w imieniu Banku:

Zarząd Banku:

- 1) Maria Mścichowska – Prezes Zarządu,

- 2) Urszula Zalewska – Wiceprezes Zarządu,
 - 3) Marta Powierża – Wiceprezes Zarządu / Główny Księgowy.
8. Bank działa na terenie województwa mazowieckiego oraz na terenie powiatów: wysokomazowieckiego, zambrowskiego i łomżyńskiego.
9. Bank Spółdzielczy w Wąsewie jest zrzeszony w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.
10. Stopa zwrotu z aktywów (ROA netto) na dzień 31.12.2016r. wyniosła 0,72.
11. Bank nie powierza przedsiębiorcy lub przedsiębiorcy zagranicznemu czynności, o których mowa w art. 6a ust. 1.

Data: 27.06.2017r.

Sporządził: Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz

Agnieszka Kowalewska-Bloch *A. Bloch*

WICEPREZES ZARZĄDU
GŁÓWNY KSIĘGOWY
Banku Spółdzielczego w Wąsewie

Sprawdził: *MP*
mgr Marta Powierża

Zatwierdzono na posiedzeniu Zarządu w dniu *28.06.2017r.*